

การติดตามโครงการภายใต้ แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ไตรมาสที่ 4 (1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566)

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการติดตามโครงการสำคัญภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไตรมาสที่ 4 เป็นผลการดำเนินงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566 โดยรวบรวมผลการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งการติดตามในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ประเมินผล และเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 จำนวน 12 โครงการ

การเบิกจ่ายงบประมาณ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 มีผลเบิกจ่าย 110,147,935 บาท ร้อยละ 93 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ซึ่งส่วนใหญ่โครงการมีผลการเบิกจ่ายได้ครบตามเป้าหมาย มีเพียงโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร ที่เบิกจ่ายได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 78 เนื่องจากกรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุทางการเกษตรได้ในราคาต่ำกว่าที่ตั้งของงบประมาณไว้ จึงขอคืนงบประมาณ

ผลได้จากการดำเนินงาน ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร รวมทั้งจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นเกษตรกร และตำรวจตระเวนชายแดน รวม 6,096 ราย ครบตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ 12,475 ไร่ สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร 407 ราย ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย โดยผลิตพันธุ์สัตว์ 1,040 ตัว และผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 2,418,654 ตัว ครบตามเป้าหมาย สำหรับการจัดกิจกรรมคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร รวม 315 ครั้ง ร้อยละ 102 ของเป้าหมาย 308 ครั้ง และมีเกษตรกรเข้ารับบริการคลินิกต่าง ๆ รวม 104,404 ราย ร้อยละ 137 ของเป้าหมาย 76,230 ราย โดยเกษตรกร 1 ราย สามารถเข้ารับบริการได้มากกว่า 1 คลินิก

ผลจากการติดตามในพื้นที่ ด้านเศรษฐกิจครัวเรือน เกษตรกรที่นำความรู้มาปรับใช้ ร้อยละ 64 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิต เฉลี่ย 7,024 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 47 ลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการนำผลผลิตที่ได้รับมาบริโภคในครัวเรือน โดยลดลงเฉลี่ย 3,076 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 43 มีค่าใช้จ่ายทางการเกษตรลดลงจากการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การปลูกพืชอาหารสัตว์ มาใช้ภายในฟาร์มเฉลี่ย 5,962 บาทต่อปี ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรที่นำความรู้มาปรับใช้ และมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูรักษาป่าต้นน้ำ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ส่งผลทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ร้อยละ 62 ดินมีคุณภาพดีขึ้น มีความร่วนซุย และสิ่งมีชีวิตในดินเพิ่มมากขึ้น ด้านสังคมและความยั่งยืน เกษตรกรที่ได้รับการอบรมและส่งเสริมอาชีพแล้ว ร้อยละ 44 มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโค กลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มแปรรูปเห็ด กลุ่มทอผ้า และกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ และด้านความยั่งยืน เกษตรกรร้อยละ 68 ยังคงดำเนินการตามความรู้ที่ได้รับอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 40 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดต่อเกษตรกรรายอื่น ๆ และด้านความ

พึงพอใจต่อการดำเนินงานของโครงการ ในภาพรวมเกษตรกรที่ได้รับบริการจากโครงการฯ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.63 (ค่าคะแนนเต็ม 5)

ข้อค้นพบ เกษตรกรได้รับการส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อลดค่าใช้จ่ายการผลิต จากการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก และสารชีวภัณฑ์ นอกจากจะสามารถลดค่าใช้จ่ายการผลิตได้แล้ว ยังสร้างความปลอดภัยในการทำการเกษตร อีกทั้งการส่งเสริมอาชีพด้านการปลูกพืชผักเศรษฐกิจ การเลี้ยงกบ ไก่ไข่ และแปรรูปสินค้าเกษตรทำให้มีผลผลิตบริโภคในครัวเรือน และสามารถนำมาจำหน่ายเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ ปัจจัยการผลิตมีราคาเพิ่มสูงขึ้น อาทิ ปุ๋ยเคมี อาหารสัตว์ ส่งผลให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง โดยหันมาผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพมากขึ้น และทำอาหารสัตว์ใช้เองเพื่อลดค่าใช้จ่ายการผลิต เกษตรกรบางรายไม่สามารถใช้น้ำได้ เนื่องจากยังไม่มีคลองซอยผ่าน และในบางจุดที่มีคลองซอย การส่งน้ำยังไม่ถึงพื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่ปลายคลอง การส่งเสริมองค์ความรู้ มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพ และกิจกรรมในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรมีความสนใจและนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ อีกทั้งมีผลผลิตบริโภคในครัวเรือนนำมาจำหน่าย เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ นำไปสู่การพัฒนาด้านการตลาด

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน กรมชลประทาน ควรสำรวจพื้นที่ ซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุด และเร่งดำเนินการขยายพื้นที่ชลประทานให้ครอบคลุมตามเป้าหมาย เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากระบบชลประทาน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรให้การพัฒนาส่งเสริมอาชีพที่มีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมัก และสารชีวภัณฑ์ เพื่อช่วยเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายการผลิต อีกทั้งควรส่งเสริมการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง สามารถแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อนำไปจำหน่าย มีการดำเนินการด้านการตลาด และหาตลาดรองรับผลผลิตที่ชัดเจน

คำนำ

รายงานการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม (โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และประเด็นข้อค้นพบจากการติดตามในพื้นที่ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นบทบาทภารกิจของศูนย์ประเมินผล ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กำหนดกรอบแผนงานการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม (โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) ซึ่งครั้งนี้เป็นการรายงานในไตรมาสที่ 4 ผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

สุดท้ายนี้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในการกำกับ ดูแล และปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ข
คำนำ	ง
สารบัญตาราง	ช
ภาคผนวก	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1
1.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2
1.3 ลักษณะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	3
1.4 ประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	5
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการติดตาม	7
2.1 ความสำคัญของการติดตาม	7
2.2 วัตถุประสงค์ของการติดตาม	8
2.3 ขอบเขตการติดตาม	8
2.4 วิธีการติดตาม	9
2.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตาม	12
บทที่ 3 ผลการติดตามการดำเนินงาน	13
3.1 การดำเนินงานภาพรวม	13
3.1.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ	13
3.1.2 ผลการดำเนินงาน	13
3.2 ผลการติดตามรายโครงการ	15
3.2.1 โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ	15
3.2.2 โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ้ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร	20
3.2.3 โครงการอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี	23
3.2.4 โครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อ ดำเนินงานตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พื้นที่ค่ายนเรศวร อำเภอ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.5 โครงการพัชรสุธาชานูรักษ์	30
3.2.6 โครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ จังหวัดกาญจนบุรี	33
3.2.7 โครงการเกษตรวิทยา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	37
3.2.8 โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่	42
3.2.9 โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน	46
3.2.10 โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระดำริ จังหวัดน่าน	53
3.2.11 โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	58
3.2.12 โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระ- บรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร	62

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่	9
ตารางที่ 2.2	ประเด็นและตัวชี้วัดการติดตามผลการดำเนินงานภาพรวม	10
ตารางที่ 3.1	ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ไตรมาส 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566	14
ตารางที่ 3.2	ผลการดำเนินงาน ไตรมาส 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566	15

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวก	Info-graphic ผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการสำคัญ	67
	ภาพรวมโครงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	68
	โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ	69
	โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอิง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร	70
	โครงการอ่างเก็บน้ำน่านฤดินทรจินดา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี	71
	โครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อดำเนินงานตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พื้นที่ค่ายนเรศวร อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	72
	โครงการพัชรสุธาธารนุรักษ์	73
	โครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ จังหวัดกาญจนบุรี	74
	โครงการเกษตรวิชญา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่	75
	โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่	76
	โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน	77
	โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระดำริ จังหวัดน่าน	78
	โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	79
	โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร	80

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นับแต่ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตสืบราชสมบัติเป็นต้นมา พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนประชาชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทยากจนภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อทรงค้นหาข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐประจำพื้นที่ และทรงสังเกตการณ์ สำนวณสภาพทางภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย ทั้งนี้ เพื่อทรงรวบรวมข้อมูลไว้เป็นแนวทางที่จะพระราชทานพระราชดำริ ในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

ในระยะแรกนั้นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีลักษณะการดำเนินการศึกษาค้นคว้า และทดลองเป็นการส่วนพระองค์ เพื่อเตรียมพระองค์ด้านข้อมูลและความรู้ที่จะทรงนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและเผยแพร่วิทยาการสู่เกษตรกร เป็นการเริ่มโครงการจากในเขตพื้นที่รอบ ๆ ที่ประทับ ในส่วนภูมิภาคก่อน จากนั้นจึงขยายขอบเขตออกไปสู่พื้นที่เกษตรกรรมที่กว้างขึ้น โดยมีโครงการวิจัย ค้นคว้าและทดลองของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในทุกภูมิภาค ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่วิทยาการที่ทันสมัยให้แก่เกษตรกรในการ จัดทำโครงการต่าง ๆ ตามหลักวิชาการก่อน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และประโยชน์ที่คุ้มค่า โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เช่น สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ และการประกอบอาชีพ ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่ เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลจริงจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่น แล้วจึงทรงวางแผนพัฒนาและพระราชทานข้อเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามพระราชดำริในโครงการต่าง ๆ โดยพระองค์เสด็จพระราชดำเนิน ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐ ทุกฝ่าย ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างจริงจัง จากนั้นจึงจะเสนอขออนุมัติโครงการและงบประมาณในการจัดทำ หากโครงการใดติดขัดด้านระเบียบ วิธีการ งบประมาณ เป็นผลให้เกิดความล่าช้า พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ยังได้พระราชทานกองทุนส่วนพระองค์ เพื่อให้โครงการดำเนินการต่อไปได้และทันกับการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นหน่วยงาน ช่วยประสานงานและแผนงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน ทรงกำกับดูแล ตลอดจนทรงติดตามผลการดำเนินงาน และเสด็จพระราชดำเนินกลับไปยังโครงการทุกครั้ง ที่มีโอกาส เพื่อทอดพระเนตรความเจริญก้าวหน้าของโครงการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ภายใต้ หลักการทำงานที่สำคัญ คือ โครงการต้องสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ราษฎรกำลังประสบอยู่ได้ อย่างรีบด่วน และมีผลในระยะยาว โดยที่การพัฒนานั้นต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามความจำเป็น

และประหยัด ผู้ที่ได้รับประโยชน์คือ ประชาชนที่สามารถ "พึ่งพาตนเองได้" ในที่สุด ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

ปัจจุบันโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น โครงการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ และโครงการด้านการเกษตร มีทั้งที่ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสั้นมีกิจกรรมเดียว ดำเนินการแล้วเสร็จภายในปีเดียว และบางโครงการมีหลายกิจกรรม ดำเนินการต่อเนื่องในปีต่อไป และระยะเวลายาวที่มากกว่า 5 ปี

1.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนี้

1.2.1 เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในพระตำหนัก แต่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น มีพายุ หรืออุทกภัย ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก ก็จะมีพระราชดำริให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไปดำเนินการช่วยเหลือ

1.2.2 เมื่อเสด็จพระราชดำเนินยังพื้นที่ต่าง ๆ จะพระราชทานพระราชดำริให้กับคณะผู้ตามเสด็จฯ (องคมนตรี เจ้าหน้าที่กรม / กองที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ฯลฯ) ดำเนินการโครงการต่าง ๆ

- เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งรับสนองพระราชดำริ จัดทำโครงการเสนอผู้บังคับบัญชาจนถึง ปลัดกระทรวง เพื่อนำส่งสำนักงาน กปร.

- สำนักงาน กปร. ประสานงาน วิเคราะห์ว่าสอดคล้องกับพระราชดำริ แล้วนำเสนอในขั้นตอนต่อไป เพื่อพิจารณาอนุมัติ

- ที่ประชุม กปร. หรือ ประธาน กปร. พิจารณาอนุมัติ

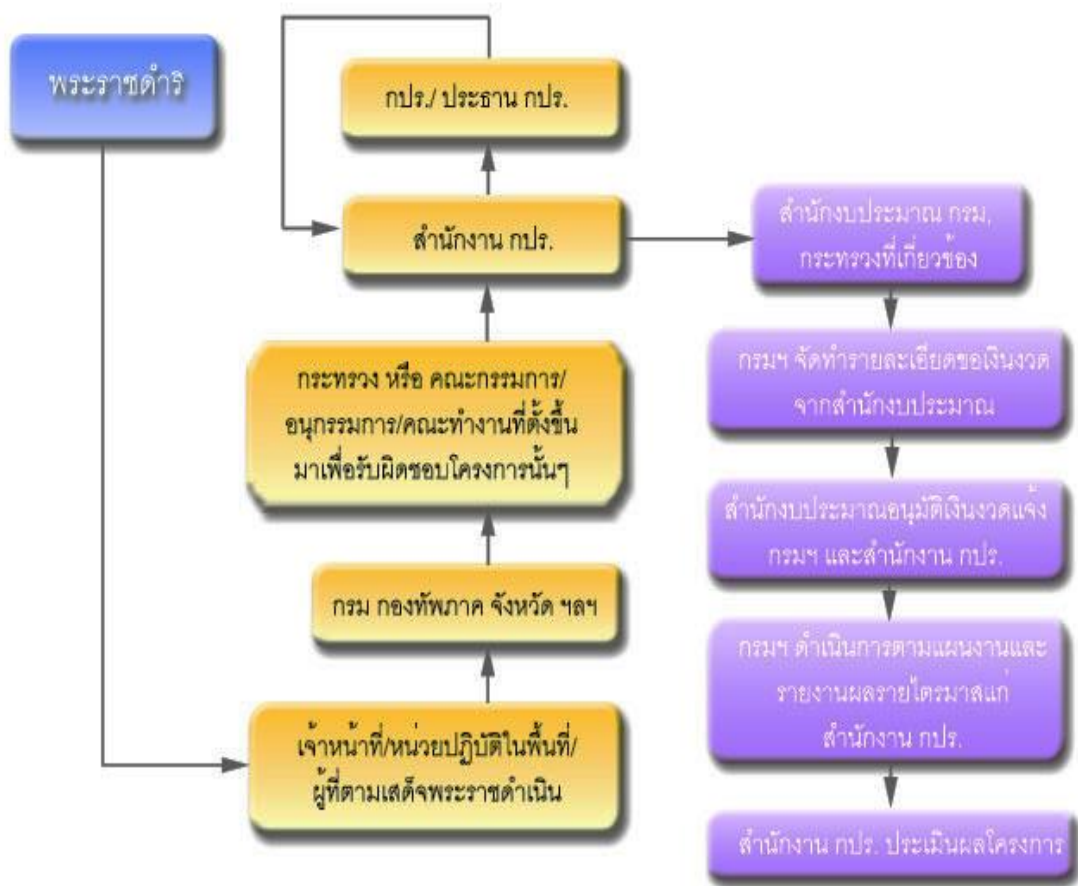
- สำนักงาน กปร. แจ้งหน่วยงาน และสำนักงบประมาณ เพื่อดำเนินการต่อไป

- หน่วยงานเหล่านั้นดำเนินการตามแผนงานโครงการ

- สำนักงาน กปร. ทำการติดตาม ประเมินผล จัดทำรายงานทูลเกล้าฯ ถวาย แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้

1.2.3 การถวายฎีกา มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

เมื่อมีการถวายฎีกาเกี่ยวกับโครงการทางด้านการพัฒนา สำนักงาน กปร. จะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลหาข้อเท็จจริง เพื่อจัดทำรายละเอียดกราบบังคมทูลฯ เพื่อขอพระราชทานพระราชวินิจฉัย หากทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริก็จะพระราชทานแนวพระราชดำริว่าควรพัฒนาตรงนั้นอย่างไร จากนั้น สำนักงาน กปร. ก็จะดำเนินการประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการเช่นเดียวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.3 ลักษณะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพระราชดำรินี้ในระยะแรก ๆ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.3.1 โครงการที่มีลักษณะศึกษา ค้นคว้า ทดลองเป็นการส่วนพระองค์ โครงการดังกล่าวนี้ เท่ากับเป็นการเตรียมพระองค์ในด้านข้อมูล และความรอบรู้ที่จะทรงนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และเผยแพร่แก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นการแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพ สังคมไทยและสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นด้วย

1.3.2 โครงการที่มีลักษณะเริ่มเข้าไปแก้ไขปัญหาหลักของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรประสบ ปัญหา และอุปสรรคในการทำเกษตรกรรมมากขึ้นทุกขณะซึ่งในขณะที่พระองค์ทรงมีโครงการทดลอง และเรียนรู้ไปด้วยกัน จะทรงเริ่มก้าวเข้าสู่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างแท้จริง ระยะแรก โครงการยังจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะบริเวณรอบ ๆ ที่ประทับในส่วนภูมิภาค รูปแบบของการพัฒนาแก้ปัญหา คือ การพัฒนาแบบผสมผสาน (Integrated Development) หลังจากนั้นโครงการในลักษณะนี้ค่อย ๆ ขยายขอบเขตออกไปสู่สังคมเกษตรกรในพื้นที่ที่กว้างขึ้น

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีอยู่มากมายหลายสาขา หลายประเภท ในระยะแรกมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ดังนี้

1) โครงการตามพระราชประสงค์ หมายถึง โครงการซึ่งทรงศึกษาทดลองปฏิบัติเป็นส่วนพระองค์ ทรงศึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในวงงาน ทรงแสวงหาวิธีการทดลองปฏิบัติ ทรงพัฒนาและส่งเสริมแก้ไขดัดแปลงวิธีการเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อดูแลผลผลิตทั้งในพระราชฐานและนอกพระราชฐาน ซึ่งต้องทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการทดลองจนกว่าจะเกิดผลดี ต่อมาเมื่อทรงแน่พระทัยว่าโครงการนั้น ๆ ได้ผลดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงโปรดเกล้าฯ ให้รัฐบาลเข้ามารับงานต่อภายหลัง

2) โครงการหลวง หมายถึง พระองค์ทรงเจาะจงดำเนินการพัฒนาและบำรุงรักษาต้นน้ำลำธารในบริเวณป่าเขาในภาคเหนือ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในที่ลุ่มล่าง ด้วยเหตุผลที่พื้นที่เหล่านี้เป็นเขตแดนชาวไทยภูเขา จึงทรงมีโอกาสพัฒนาชาวเขาชาวดอยให้อยู่ดีกินดี ให้เลิกการปลูกฝิ่น เลิกการตัดไม้ทำลายป่า ทำไร่เลื่อนลอย และเลิกการค้าไม้เถื่อน ของเถื่อน อาวุธยุทโธปกรณ์นอกกฎหมาย ทรงพัฒนาช่วยเหลือให้ปลูกพืชหมุนเวียนที่มีคุณค่าสูง ขนส่งง่าย ปลูกข้าวไร่ และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค รวมคุณค่าผลผลิตแล้วให้ได้คุณค่าแทนการปลูกฝิ่น ทั้ง ๆ ที่งานของโครงการนี้กินเวลายาวนานกว่าจะเกิดผลดีต้องใช้เวลานานนับสิบปี การดำเนินงานจะยากลำบากสักเพียงใดมิได้ทรงทอดทิ้ง การพัฒนาค่อย ๆ ได้ผลดีขึ้น ๆ ชาวเขาชาวดอยจึงมีความจงรักภักดี เรียกพระองค์ว่า “พ่อหลวง” และเรียกสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถว่า “แม่หลวง” โครงการของทั้งสองพระองค์จึงเรียกว่า “โครงการหลวง”

3) โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ หมายถึง โครงการที่พระองค์ได้พระราชทานข้อเสนอแนะและแนวทางพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการ ด้วยกำลังเงิน กำลังปัญญา และกำลังแรงงาน พร้อมทั้งการติดตามผลงานให้ต่อเนื่องโดยภาคเอกชน เช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้านสหกรณ์เนินดินแดง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสโมสรโรตารีแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดและดำเนินงานตามพระราชดำริ โครงการพจนานุกรม โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน

4) โครงการตามพระราชดำริ หมายถึง โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่ทรงวางแผนพัฒนาทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามแนวพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร โครงการตามพระราชดำรินี้ในปัจจุบันเรียกว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสั้น และระยะเวลายาวที่มากกว่า 5 ปี ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่เป็นงานด้านวิชาการ เช่น โครงการเพื่อการศึกษาค้นคว้าทดลอง หรือโครงการที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย

1.4 ประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.4.1 โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ เป็นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก หรือการชลประทานที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยลักษณะของโครงการแบ่งเป็น

1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อพื้นที่เพาะปลูกที่ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน ต้องอาศัยน้ำฝนและน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหลัก มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี

2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค มุ่งสร้างแหล่งน้ำและระบบประปาเพื่อจัดหาน้ำสะอาดให้กับประชาชนในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร ทั้งนี้ เมื่อโครงการบางประเภทดำเนินการแล้วเสร็จจะถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากน้ำ และบริหารจัดการค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้น้ำเพื่อป้องกันการขัดแย้งต่าง ๆ

3) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อช่วยป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ อาทิ โครงการแก้มลิง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.4.2 โครงการพัฒนาด้านการเกษตร เป็นโครงการด้านการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัยหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และนำผลสำเร็จจากการศึกษาทดลองไปถ่ายทอดสู่ประชาชน ด้วยการฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ นอกจากนี้ ยังประกอบด้วย โครงการเพื่อการส่งเสริมการเกษตร เช่น โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวและทำนาขั้นบันได อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โครงการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี โครงการสาธิตทฤษฎีใหม่ บ้านแดนสามัคคี อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.3 โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะเป็นการทำนุบำรุง และปรับปรุงสภาพทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น แบ่งเป็น

1) ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรดิน เช่น โครงการแก้มลิง ดำเนินการในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส สนับสนุนให้เกษตรกรเรียนรู้เข้าใจวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงบำรุงดินและสามารถนำไปปฏิบัติได้เอง การจัดสรร และปฏิรูปที่ดินพัฒนาที่ดินว่างเปล่า แล้วจัดสรรให้แก่เกษตรกรที่ไร้ที่ทำกินได้ประกอบอาชีพในรูปของหมู่บ้านสหกรณ์ ทั้งนี้ เป็นการให้สิทธิทำกินแต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์ในการถือครอง พร้อมกับจัดบริการพื้นฐานให้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการจัดพื้นที่ทำกินให้ราษฎรชาวไทยภูเขา ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้เป็นหลักแหล่ง โดยไม่ต้องบุกรุกทำลายป่าอีกต่อไป

2) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ เป็นการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง การพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือการสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น (Check Dam) อาทิ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดำเนินการในโครงการพัฒนาพื้นที่ดินเสื่อมโทรม อาทิ โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

1.4.4 โครงการพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ เป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ครอบครัว เช่น โครงการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ โครงการศิลปาชีพ โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก โครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ จังหวัดเชียงใหม่

1.4.5 โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุข มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการสาธารณสุขให้กับประชาชน ทั้งการพัฒนาสถานพยาบาล และการแก้ปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่ อาทิ การแก้ไขปัญหาเด็กโลหิตจาง และได้รับสัมผัสสารตะกั่วในพื้นที่ชายแดน จังหวัดตาก โครงการพัฒนาโรงพยาบาลในมูลนิธิชัยพัฒนา ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดพังงา

1.4.6 โครงการพัฒนาด้านคมนาคม/ สื่อสาร เป็นการปรับปรุงถนนหนทาง ทั้งในชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ เพื่อใช้สัญจรไปมาและขนส่งสินค้าออกสู่ตลาดได้โดยสะดวก อาทิ โครงการสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ (ปัจจุบันคือตำบลทับใต้ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

1.4.7 โครงการด้านสวัสดิการสังคม/การศึกษา เป็นโครงการจัดหาที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาทิ โครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวรารามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชลบุรี โครงการช่วยเหลืออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาญจนบุรี

1.4.8 โครงการพัฒนาแบบบูรณาการ และโครงการพัฒนาด้านอื่น ๆ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินอกเหนือจากโครงการทั้ง 7 ประเภทที่ระบุข้างต้น โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมมากกว่าหนึ่งด้านและ/หรือมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งหน่วยงานขึ้นไป เช่น โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 6 แห่ง โครงการพัฒนาราชภูรชาวไทยภูเขาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 2

ระเบียบวิธีการติดตาม

2.1 ความสำคัญของการติดตาม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงเสียดลุ่มเทพรวรกาย ทรงงานหนักเพื่อความเจริญผาสุกของมหาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนในชนบท โดยทรงพระราชทานแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และทรงริเริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากกว่า 5,151 โครงการ โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย โครงการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ และโครงการด้านการเกษตร ซึ่งโครงการดังกล่าวมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินงานเพื่อสนองแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งบางโครงการมีลักษณะการบูรณาการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงานการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา ประสบผลสำเร็จในระดับที่ดี แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาเกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผลและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 มีภารกิจในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในภาพรวม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม แผนแม่บทย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 หมายความว่า 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม โดยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีการดำเนินงานบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม จึงได้ติดตามและสนับสนุนให้การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีสารสนเทศ สำหรับประกอบ การพิจารณา และตัดสินใจปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานโครงการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์ของการติดตาม

เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานโครงการ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค สำหรับปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ

2.3 ขอบเขตการติดตาม

2.3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 12 โครงการ

2.3.2 กลุ่มเป้าหมาย

- 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 12 โครงการ
- 2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

2.3.3 ระยะเวลาของข้อมูล ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

2.3.4 ช่วงระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำรายงาน และประเด็นการติดตาม

1) ข้อมูลผลการดำเนินงานภาพรวม จัดเก็บผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้บันทึกผลการดำเนินงานโครงการเป็นประจำทุกไตรมาส ตัดยอดข้อมูล ณ วันสุดท้ายของไตรมาส เริ่มรายงานครั้งที่ 1 วันที่ 5 มกราคม 2566 ซึ่งเป็นข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 31 ธันวาคม 2565

2) ข้อมูลในพื้นที่ ในการจัดเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 4 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 พ.ย. - ธ.ค. 65 เน้นติดตามผลการดำเนินงานภาพรวมผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการฯ ครั้งที่ 2 - 4 เน้นติดตามปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลได้ ผลลัพธ์ ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการ ด้วยการลงสำรวจข้อมูลในพื้นที่จากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่

ไตรมาสที่	จัดเก็บข้อมูล	จัดทำรายงาน	ประเด็นการติดตามประเมินผล
1	พ.ย. - ธ.ค. 65	ม.ค. - ก.พ. 66	เน้นติดตามผลการดำเนินงานภาพรวมผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการฯ และกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในพื้นที่
2	ม.ค. - มี.ค. 66	เม.ย. - พ.ค. 66	เน้นติดตามปัจจัยนำเข้า กระบวนการ
3	เม.ย. - มิ.ย. 66	ก.ค. - ส.ค. 66	ผลได้ ผลลัพธ์ ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ
4	ก.ค. - ส.ค. 66	ก.ย. - ต.ค. 66	ต่อการดำเนินงานโครงการ ด้วยการลงสำรวจข้อมูลในพื้นที่จากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ

ที่มา : ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.4 วิธีการติดตาม

เป็นการดำเนินการโดยประยุกต์ใช้รูปแบบ ประเภท และแผนแบบของการประเมินผลโครงการมาใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนงานฯ ดังนี้

2.4.1 รูปแบบการติดตาม เป็นการประยุกต์ใช้รูปแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจน ที่สามารถนำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และผลงานที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ โดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2.4.2 แผนแบบการติดตาม การติดตามผลการดำเนินงานระหว่างดำเนินการ (Ongoing Monitoring) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ใช้การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวัง

2.4.3 ประเด็นและตัวชี้วัดการติดตามผลการดำเนินงานภาพรวม (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 ประเด็นและตัวชี้วัดการติดตามผลการดำเนินงานภาพรวม

ประเด็นการติดตาม	ตัวชี้วัด
1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	
1.1 งบประมาณ	- ร้อยละงบประมาณที่ใช้จ่ายจริงเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร - ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับ
1.2 หน่วยงาน/บุคลากร	- จำนวนคณะกรรมการ/คณะทำงานโครงการ - ความเพียงพอของบุคลากร
1.3 ปัจจัยการผลิต	- ปริมาณปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน - ประเภทปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน
1.4 องค์ความรู้	- จำนวนหลักสูตร/องค์ความรู้ที่ถ่ายทอด
2. กระบวนการ (Process)	
2.1 การขับเคลื่อนการดำเนินงาน	- จำนวนครั้งในการจัดประชุม/อบรม/สัมมนาติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ฯ
2.2 การดำเนินงานตามกิจกรรม	- ร้อยละของกิจกรรมที่แล้วเสร็จตามแผนที่กำหนด
2.3 การติดตามงานในพื้นที่	- จำนวนครั้งของการติดตามงานในพื้นที่
2.4 การประชาสัมพันธ์โครงการ	- จำนวนครั้งในการประชาสัมพันธ์โครงการ - ประเภทสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ
3. ผลได้ (Output)	
3.1 การใช้บริการจากโครงการ	- ร้อยละของเกษตรกรที่เข้ามาใช้บริการจากโครงการฯ
3.2 การอบรม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการอบรมในด้านต่าง ๆ
3.3 การได้รับปัจจัยการผลิต	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต - ความเพียงพอของปัจจัยการผลิตที่ได้รับ - ความทันเวลาของปัจจัยการผลิตที่ได้รับ - คุณภาพของปัจจัยการผลิตที่ได้รับ
4. ผลลัพธ์ (Outcome)	
4.1 การนำไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ - ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อความรู้ที่ได้รับ - ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์

ประเด็นการติดตาม	ตัวชี้วัด
4.2 เศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - ร้อยละของเกษตรกรที่ลดรายจ่ายในครัวเรือน - ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่ม - ร้อยละของเกษตรกรที่ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร
4.3 สังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเกษตร - ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น - จำนวนแรงงานคืนถิ่นของครัวเรือนเกษตรกร - จำนวนแรงงานคืนถิ่นที่เข้าสู่ภาคเกษตรกรรม - ร้อยละของเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในพื้นที่/โครงการ
4.4 สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศภายในแปลงเกษตร - การเพิ่มขึ้นของแหล่งอาหารในชุมชน - ร้อยละของเกษตรกรที่มีการใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับปรุงดิน - ร้อยละของเกษตรกรที่มีการลดใช้สารเคมีในแปลงเกษตร
4.5 ความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> - ร้อยละของเกษตรกรที่มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง - ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ
5. ความพึงพอใจ	
- ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ - ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ

ที่มา : จากการศึกษา

2.4.4 การรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการติดตามประเมินผลโครงการฯ เป็นการติดตามผลการดำเนินงานและการพัฒนา โดยศูนย์ประเมินผล และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ในช่วงตุลาคม 2565 - กันยายน 2566 จากผู้เข้าร่วมโครงการของทั้ง 12 โครงการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ซึ่งในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้กำหนดเป็นคำถามปิด (Closed - end - Questions) เพื่อให้ผู้ตอบ

สามารถเลือกตอบเฉพาะคำตอบที่ต้องการ และคำถามเปิด (Opened - end - Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ

2) แหล่งข้อมูล

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ 12 โครงการ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโครงการ ตามหลักทางวิชาการ

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมจากการรายงานผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ ของแต่ละหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เอกสารโครงการ และเอกสารรายงานการประชุมของคณะทำงาน

2.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด เช่น แบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามปลายเปิด ข้อความจากเอกสารรายงาน หรือข้อมูลจากการสังเกต นำมาวิเคราะห์ตามเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่ออธิบายประกอบค่าตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งแสดงด้วยค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าผลรวม เพื่อนำเสนอรายงานเป็นคำอธิบายประกอบตารางข้อมูล

2.2) การวัดทัศนคติโดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ ความรู้ความเข้าใจ โดยแบ่งเป็นช่วงระดับค่าคะแนนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมายผลการประเมิน
1	1.00 - 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/น้อยที่สุด
2	1.81 - 2.60	ไม่เห็นด้วย/น้อย
3	2.61 - 3.40	ไม่แน่ใจ/ปานกลาง
4	3.41 - 4.20	เห็นด้วย/มาก
5	4.21 - 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง/มากที่สุด

2.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตาม

โครงการบรรลุนิติภาวะและเป้าหมาย ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

บทที่ 3

ผลการติดตามการดำเนินงาน

3.1 การดำเนินงานภาพรวม

3.1.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 จำนวน 110,147,935 บาท ร้อยละ 93.17 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร 118,223,060 บาท ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่เบิกจ่ายงบประมาณได้ครบตามเป้าหมาย มีเพียงโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร ที่เบิกจ่ายได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 78.43 ของเป้าหมาย 1,390,600 บาท เนื่องจาก กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุทางการเกษตรได้ในราคาต่ำกว่าที่ตั้งค่าของงบประมาณไว้ จึงขอคืนงบประมาณ สำหรับโครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อดำเนินงานตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พื้นที่ค่ายนเรศวร อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีผลเบิกจ่าย 236,500 บาท โครงการพัชรสุธาคานารักษ์ 3,621,440 บาท โครงการเกษตรวิชญา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 2,657,910 บาท ครบตามเป้าหมาย โครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติจังหวัดกาญจนบุรี มีผลการเบิกจ่าย 862,855 บาท ร้อยละ 98.82 ของเป้าหมาย 873,135 บาท และโครงการศูนย์พัฒนา การเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ มีผลการเบิกจ่าย 2,913,400 บาท ร้อยละ 98.73 ของเป้าหมาย 2,950,925 บาท และโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีผลการเบิกจ่าย 19,955,700 บาท ร้อยละ 99.76 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 20,003,100 บาท (ตารางที่ 3.1)

3.1.2 ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 3.2)

1) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.1) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ให้เกษตรกร 825 ราย ร้อยละ 103.25 ของเป้าหมาย 799 ราย

1.2) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร 5,271 ราย ร้อยละ 99.75 ของเป้าหมาย 5,284 ราย รวมถึงแนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้สหกรณ์ 77 แห่ง เกษตรกร 1,550 ราย ดำเนินการในสหกรณ์ 10 แห่ง 120 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

1.3) การจัดทำแปลงสาธิต/ แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต และแปลงเรียนรู้ด้านการเกษตร 23 แปลง ครบตามเป้าหมาย พื้นที่แปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ 12,475 ไร่ ร้อยละ 99.94 ของเป้าหมาย 12,483 ไร่

1.4) สนับสนุนปัจจัยการผลิต สนับสนุนพันธุ์สัตว์ และสัตว์น้ำให้เกษตรกร 407 ราย ครบตามเป้าหมาย และสนับสนุนพันธุ์สัตว์ พันธุ์ปลาในการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ 248,528 ตัว ร้อยละ 82.43 ของเป้าหมาย 301,494 ตัว

1.5) การผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย ดำเนินการผลิตพันธุ์สัตว์ 1,040 ตัว ร้อยละ 185.32 ของเป้าหมาย 560 ตัว และผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 2,418,654 ตัว ร้อยละ 101.60 ของเป้าหมาย 2,380,504 ตัว

2) โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ดำเนินการจัดกิจกรรมคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ฯ 315 ครั้ง ร้อยละ 102.27 ของเป้าหมาย 308 ครั้ง และเกษตรกรเข้ารับบริการคลินิก จำนวน 104,404 ราย เกินจากเป้าหมาย 76,230 ราย ร้อยละ 36.96 โดยเกษตรกร 1 ราย สามารถเข้ารับบริการได้มากกว่า 1 คลินิก

ตารางที่ 3.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ไตรมาส 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

แผนงาน/โครงการ	การเบิกจ่ายงบประมาณ (บาท)		
	แผน	ผล	ร้อยละ
1. โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ	2,950,925	2,913,400	98.73
2. โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร	1,390,600	1,090,600	78.43
3. โครงการอ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี	30,496,000	28,492,400	93.43
4. โครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กอบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อดำเนินงานตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พื้นที่ค่ายนเรศวร อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	236,500	236,500	100.00
5. โครงการพัชรสุธาชวนราษฎร์	3,621,440	3,621,440	100.00
6. โครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ จังหวัดกาญจนบุรี	873,135	862,855	98.82
7. โครงการเกษตรวิทยา อ.แมริม จังหวัดเชียงใหม่	2,657,910	2,657,910	100.00
8. โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่	5,323,200	4,969,100	93.35
9. โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน	31,423,900	27,735,800	88.26
10. โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา อันเนื่องมาจากพระดำริ จังหวัดน่าน	4,934,500	4,695,800	95.16
11. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	14,311,850	12,916,430	90.25
12. โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร	20,003,100	19,955,700	99.76
รวม	118,223,060	110,147,935	93.17

ที่มา : จากการรายงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบาย กษ. (ข้อมูล ณ 30 ก.ย. 2566)

ตารางที่ 3.2 ผลการดำเนินงาน ไตรมาส 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

โครงการ	กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ
1. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	ราย	799	825	103.25
	2. การอบรมถ่ายทอดความรู้	ราย	5,284	5,271	99.75
	3. แนะนำ ส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์	แห่ง	10	10	100.00
		ครั้ง	120	120	100.00
		แห่ง	77	77	100.00
		ราย	1,550	1,550	100.00
	4. การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้	ไร่	12,483	12,475	99.94
		แปลง	23	23	100.00
	5. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	ตัว	301,494	248,528	82.43
		ราย	407	407	100.00
6. ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย	6.1 ผลิตพันธุ์สัตว์	ตัว	560	1,040	185.71
	6.2 ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ	ตัว	2,380,504	2,418,654	101.60
	<hr/>				
2. โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ฯ	1. จัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ฯ	ครั้ง	308	315	102.27
	2. เกษตรกรใช้บริการคลินิกเกษตร	ราย	76,230	104,404	136.96

ที่มา : จากการรายงานผ่านระบบประเมินผล และติดตามโครงการเชิงนโยบาย กษ. (ข้อมูล ณ 30 ก.ย. 2566)

3.2 ผลการติดตามรายโครงการ

3.2.1 โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ

1) สารสำคัญโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- (1) ศึกษาทดลองวิจัยแนวทางและวิธีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและตัวแบบความสำเร็จในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต
- (2) เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จที่จุดเดียวที่บูรณาการดำเนินงานอย่างเป็นองค์รวมเป็นระบบครบวงจร
- (3) ขยายผลองค์ความรู้สู่ประชาชนโดยพัฒนาส่งเสริมฐานการผลิตด้านการเกษตรและอาชีพที่ สอดคล้องกับภูมิสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้ประชาชนกินดีอยู่ดีพึ่งตนเองได้
- (4) พัฒนาคนและคุณภาพของคนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์

(5) ขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติเป็นภูมิคุ้มกันรองรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(6) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และขยายผลสู่ระดับประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ

(1) เป้าหมาย ประกอบด้วย หมู่บ้านเป้าหมายเร่งด่วนอันดับ 1 จำนวน 27 หมู่บ้าน 7 ตำบล หมู่บ้านเป้าหมายเร่งด่วนอันดับ 2 จำนวน 41 หมู่บ้าน 4 ตำบล หมู่บ้านเป้าหมายเร่งด่วนอันดับ 3 จำนวน 13 หมู่บ้าน 2 ตำบล แปลงเกษตรกรต้นแบบ และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

(2) พื้นที่ดำเนินการ จังหวัดศรีสะเกษ

1.3) หน่วยงาน กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 2,950,925 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 7 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 80 ราย จังหวัดศรีสะเกษ

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนกรกฎาคม 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 2,913,400 บาท ร้อยละ 98.73 ของเป้าหมาย 2,950,925 บาท

3.2) ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อจัดระบบนิเวศเกษตร หรือสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ 3 กลุ่ม เกษตรกร 30 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.3) อบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรแล้ว 389 ราย ประกอบด้วย ความรู้ทางเทคโนโลยีการเกษตรด้านพืช (เกษตรกรขยายผล) 128 ราย ด้านการประมง 121 ราย สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 40 ราย การถ่ายทอดความรู้การติดตามและขยายผลด้านข้าว 50 ราย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชไร่ พืชผัก และการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ 50 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.4) แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งและดำเนินการตามแผนพัฒนาสหกรณ์ที่กำหนด พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน และแนะนำส่งเสริมการดำเนินงานให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิประจำปี สามารถปิดบัญชีและประชุมใหญ่ได้ตามกำหนด โดยให้เป็นไปตามข้อบังคับระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 1 แห่ง ดำเนินการแล้ว 12 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้สาธิตการเลี้ยงสัตว์ปีก 100 ตัว จัดทำแปลงเรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร 412 ไร่ ประกอบด้วย แปลงถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพืช 62 ไร่ แปลงเรียนรู้และสาธิตการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี 5 ไร่ แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชไร่ พืชผัก 5 ไร่ แปลงสาธิตการทำกรรไกรใช้น้ำหมักชีวภาพ 250 ไร่ สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด. 50 ไร่ และดูแลรักษาพัฒนาแปลงเรียนรู้ภายในฟาร์ม/ศูนย์ 40 ไร่ ครบตามเป้าหมาย

3.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิต ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 309,000 ตัว คิดเป็นร้อยละ 103 ของเป้าหมาย 300,000 ตัว ผลิตลูกสัตว์ 1,000 ตัว ปลูกพืชอาหารสัตว์ 20 ไร่ ครบตามเป้าหมาย

3.7) การอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

(1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันจัดทำ/ทบทวนแผนกลยุทธ์การพัฒนาสหกรณ์ 1 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

(2) สนับสนุนเงินอุดหนุนจัดจ้างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสหกรณ์แล้ว 1 แห่ง 1 ราย ครบตามเป้าหมาย

(3) ติดตามผลดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) การใช้บริการของศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.83 เคยเข้าไปใช้บริการภายในโครงการ ฯ ส่วนเกษตรกรร้อยละ 9.17 ไม่เคยเข้าไปใช้บริการเนื่องจากเกษตรกรบางส่วนอยู่ต่างอำเภอต้องใช้เวลาเดินทางค่อนข้างนาน อีกทั้งเกษตรกรยังมีภาระงานในแปลงเกษตรที่ค่อนข้างเยอะ

4.2) เกษตรกรร้อยละ 77.98 ที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้จากหน่วยงาน ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยร้อยละ 49.54 ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้านพืช อาทิ หลักสูตรการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน หลักสูตรการดูแลสาธิตและการแปรรูปกาแฟ หลักสูตรเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักสูตรการผลิตพืชอินทรีย์ ร้อยละ 42.20

ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้านปศุสัตว์ หลักสูตรการเลี้ยงไก่ลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง และหลักสูตรการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพ และร้อยละ 34.86 ด้านการประมง อาทิ สาธิตการทำบ่อพลาสติกแบบลอย พร้อมทั้งแนะนำการเลี้ยงสัตว์น้ำ

4.3) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

(1) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรที่นำความรู้ไปปฏิบัติร้อยละ 92.66 มีการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 57.80 จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเกษตรผสมผสานที่มีความหลากหลายจากทุเรียนภูเขาไฟ เงาะ มะนาว มะยงชิด ยางพารา พืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ โค เป็ด ปลา เป็นต้น มีรายได้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 18,445.65 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.24 โดยเพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตด้านประมง เฉลี่ย 10,737.55 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ ร้อยละ 67.89 จากการบริโภคผลผลิตในแปลงของตนเองเฉลี่ย 8,694.44 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือลดลงร้อยละ 76.40 ซึ่งเกิดจากบริโภคพืชผัก/ไม้ผลเฉลี่ย 5,500.17 บาทต่อครัวเรือนต่อปี บริโภคสัตว์น้ำเฉลี่ย 2,214.56 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และบริโภคไก่/เป็ด/ไข่ เฉลี่ย 979.71 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือลดลงร้อยละ 68.35 เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรได้ ร้อยละ 59.63 จากการนำวัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และการผลิตอาหารสัตว์ เป็นต้น เฉลี่ย 11,650.10 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือลดลงร้อยละ 74.65 โดยลดได้จากการผลิตน้ำหมัก/ปุ๋ยหมัก/อาหารสัตว์จากวัสดุในแปลงเฉลี่ย 4,944.86 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ลดใช้สารเคมีได้ 3,495.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และจากการเก็บพันธุ์พืช/สัตว์ไว้เอง 3,210.24 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

(2) ด้านสังคม เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ ร้อยละ 89.91 มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นจากการมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายในครัวเรือน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 38.53 มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรร้อยละ 56.88 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ/ชุมชน เช่น ร่วมกันดำนาปลูกข้าวในพื้นที่โครงการ ดูแลรักษาพัฒนาแปลงเรียนรู้

(3) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรร้อยละ 72.48 มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในแปลงโดยร้อยละ 91.14 ดินชุ่มชื้นและมีคุณภาพดีขึ้น ร้อยละ 75.95 ในแปลงทำการเกษตรมีสิ่งมีชีวิตในดินปริมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชมากขึ้น ร้อยละ 56.96 สภาพอากาศภายในแปลงดีขึ้น (อากาศในแปลงไม่มีกลิ่นสารเคมี สารพิษ) ร้อยละ 27.85 มีความหลากหลายของพันธุ์พืชมากขึ้น ร้อยละ 12.66 มีปริมาณพันธุ์สัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเพิ่มขึ้น และส่วนที่เหลือร้อยละ 27.52 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกษตรกรส่วนนี้ทำการเกษตรแบบเดิม (ทั่วไป) คือ ยังใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก และใช้ปุ๋ยหมัก/น้ำหมักในปริมาณน้อย

4.4) ด้านการขยายองค์ความรู้ การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปเผยแพร่แพร่ขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น ในภาพรวมเกษตรกรที่ผ่านการอบรม ร้อยละ 51.38 นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อบุคคลอื่น เช่น ความรู้ด้านการปลูกไม้ผล การทำนาอินทรีย์ การเลี้ยงไก่ลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง การผลิต

สารชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งในส่วนของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ 13 ราย มีเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ นำไปปฏิบัติตามแล้ว 12 ราย ที่เหลือร้อยละ 48.62 ไม่ได้นำองค์ความรู้ไปเผยแพร่ขยายต่อบุคคลอื่น เนื่องจากไม่มีเวลาว่างมีภาระงานในแปลงเกษตรของตนเองค่อนข้างมาก และเกษตรกรบางรายมีอายุมาก

4.5) ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร ในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 74.02 ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.67

(1) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.63

(2) ด้านวิทยากร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.69

(3) ด้านสถานที่จัดอบรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.66

(4) เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.71

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรมีการบูรณาการการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม หรือขยายผลกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นต้นแบบ อีกทั้งเร่งสร้างมาตรฐานสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ตลอดจนจัดหาตลาดรองรับ

5.2) โครงการมีแปลงสาธิตที่มีประสิทธิภาพ มีความหลากหลายทั้งทางด้านพืช สัตว์ ประมง เป็นศูนย์กลางสาธิตการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน จึงควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์โครงการให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทั้งจากแปลงสาธิตและเกษตรกรต้นแบบที่มีศักยภาพในแต่ละด้าน อาทิ แปลงเกษตรกรต้นแบบด้านการปลูกทุเรียนภูเขาไฟ แปลงเกษตรกรต้นแบบด้านการปลูกข้าวอินทรีย์

5.3) เกษตรกรบางส่วนไม่มีความพร้อมในการประกอบกิจกรรมตามที่ได้รับการสนับสนุน ปัจจัยการผลิต ทำให้ปัจจัยการผลิตที่ได้รับถูกใช้หมดไปไม่มีการต่อยอด ควรสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่มีความสนใจดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย หรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมให้ชัดเจน อีกทั้งควรคำนึงถึงความพร้อมของเกษตรกร และพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรนำปัจจัยที่ได้รับสนับสนุนไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ และต่อยอดในกิจกรรมอื่น ๆ ได้

3.2.2 โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร

1) สารระสำคัญโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เพื่อพัฒนาชุดลอกหนองอึ่งสาธารณประโยชน์ เพื่อเป็นแหล่งน้ำทำการเกษตร และขยายพันธุ์ปลา

(2) เพื่อพัฒนา/ปรับปรุงพื้นที่สภาพดินโดยปลูกต้นไม้และหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

(3) เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยรอบหนองอึ่ง ให้คนสามารถอยู่กับป่าได้อย่างเกื้อกูลกัน

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

(1) เป้าหมาย พื้นที่ และเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร

(2) พื้นที่ดำเนินการ ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

1.3) หน่วยงาน กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 1,390,600 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) สํารวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 5 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 60 ราย จังหวัดยโสธร

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนกรกฎาคม 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 1,090,600 บาท ร้อยละ 78.43 ของเป้าหมาย 1,390,600 บาท

3.2) อบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรแล้ว 85 ราย ครบตามเป้าหมาย โดยถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้านพืชและเทคโนโลยีทางการใช้ปุ๋ยฟิเจอร์-ทู การใช้ແໜແດງໃນນາຂ້າວและการผลิตพืช

หลังนา 30 ราย ถ่ายทอดความรู้ด้านข้าวติดตามและขยายผล 20 ราย และด้านการจัดทำบัญชี กำกับ
แนะนำ และติดตามการทำบัญชีของเกษตรกร 35 ราย

3.3) แนะนำส่งเสริมการดำเนินงานกิจการของสหกรณ์ ให้มีความเข้มแข็งและดำเนิน
ตามแผนพัฒนาสหกรณ์ที่กำหนด พร้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน
1 แห่ง 12 ครั้ง แนะนำส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 1 แห่ง 12 ครั้ง
ครบตามเป้าหมาย

3.4) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้
662.0625 ไร่ ครบตามเป้าหมาย ประกอบด้วย แปลงศึกษาและพัฒนาพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ 1 ไร่
แปลงเรียนรู้/แปลงสาธิตการผลิตข้าว 1 ไร่ และแปลงเรียนรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช
0.0625 ไร่ รวมถึงการจัดทำแปลงสาธิตระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 500 ไร่ การทำน้ำหมักการใช้หมัก
ชีวภาพ 100 ไร่ และแปลงสาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด. 60 ไร่

3.5) การอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ

(1) การจัดประชุม ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันวิเคราะห์
การดำเนินงานของสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโครงการแล้ว 1 ครั้ง 20 ราย ครบตาม
เป้าหมาย

(2) ติดตามผลดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง
และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครบตาม
เป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่ในพื้นที่

4.1) การประชาสัมพันธ์ เกษตรกรทุกรายทราบข่าวการดำเนินงานของโครงการจาก
สื่อบุคคล ส่วนใหญ่ทราบจากเจ้าหน้าที่โครงการร้อยละ 85.42 ผู้นำชุมชนร้อยละ 22.92 และเพื่อนบ้าน
ร้อยละ 18.75

4.2) การเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ศูนย์พัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอิง เกษตรกรร้อยละ 91.67
เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ศูนย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.55 เข้าไปรับการอบรมที่ศูนย์ รองลงมาร้อยละ 29.55
เข้าไปรับปัจจัยการผลิตและหาอาหารป่า

4.2) การอบรม เกษตรกรทุกรายได้รับการอบรม โดยได้รับการอบรมด้านพัฒนาที่ดิน
ร้อยละ 47.92 ด้านบัญชีและด้านสหกรณ์ในสัดส่วนที่เท่ากันร้อยละ 43.75 และด้านพืช ร้อยละ 29.17

4.3) การได้รับปัจจัยการผลิต เกษตรกรได้รับปัจจัยการผลิตร้อยละ 54.17 ส่วนใหญ่
ได้รับปัจจัยการผลิตด้านพัฒนาที่ดิน (วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ) และด้านพืช
(เมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง) โดยมีความพึงพอใจต่อปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน
เฉลี่ย 4.71 (คะแนนเต็ม 5) ความพึงพอใจต่อช่วงเวลาที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.68
(คะแนนเต็ม 5) และความพึงพอใจต่อคุณภาพปัจจัยที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.88
(คะแนนเต็ม 5)

4.4) การนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 95.83 โดยมีความรู้ความเข้าใจที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.52 (คะแนนเต็ม 5) และเกษตรกรทุกรายนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้ว

4.5) ด้านเศรษฐกิจ จากกิจกรรมในโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกรร้อยละ 56.25 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการแปรรูปของป่า การปลูกพืชหลังนา การใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ ส่งผลให้รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3,233 บาท/ครัวเรือน/ปี เกษตรกรร้อยละ 18.75 สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการนำผลผลิตมาบริโภค รายจ่ายลดลงเฉลี่ย 723 บาท/ครัวเรือน/ปี เกษตรกรร้อยละ 47.92 สามารถลดค่าใช้จ่ายในการทำเกษตร จากการลดใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี ทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพใช้เอง ค่าใช้จ่ายลดลงเฉลี่ย 4,123 บาท/ครัวเรือน/ปี

4.6) ด้านสังคม เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม ร้อยละ 95.83 โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.96 เป็นการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปเห็ดโคน เห็ดเผาะ ไข่แดง ถั่วลิสง เป็นต้น

4.7) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรที่ใช้สารเคมี ร้อยละ 37.93 มีการใช้สารเคมีลดลง เนื่องจากมีการผลิตน้ำหมักชีวภาพใช้เอง และเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีร้อยละ 65.78 มีการใช้ปุ๋ยเคมีลดลง เนื่องจากมีการผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง

4.8) ด้านความยั่งยืน เกษตรกร ร้อยละ 71.42 เห็นว่าพื้นที่บริเวณโครงการ ฯ มีแหล่งอาหารในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และเกษตรกรร้อยละ 35.42 มีการนำความรู้เรื่องการปลูกพืชหลังนา การเก็บรักษา การถนอมอาหารที่ได้รับจากการอบรมไปเผยแพร่ต่อ เป็นต้น

4.9) ความพึงพอใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.87 (คะแนนเต็ม 5)

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) เกษตรกรมีความต้องการองค์ความรู้ในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมัก กรมพัฒนาที่ดินควรบูรณาการหน่วยงานมาอบรมความรู้เพิ่มเติมให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชน

5.2) เกษตรกรในกลุ่มสหกรณ์มีความต้องการหารายได้เสริม จากภาวะฝนแล้งทำให้หาของป่าได้น้อย กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรจัดหาหลักสูตรในการแปรรูปผลผลิตอื่น ๆ จากในแปลงของเกษตรกร

3.2.3 โครงการอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- (1) เพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนและเพิ่มพื้นที่ชลประทานในฤดูฝน 111,300 ไร่ และฤดูแล้ง 45,000 ไร่ ในเขตอำเภอนาดี และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
- (2) เพื่อช่วยบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี และลุ่มน้ำสาขาในเขตพื้นที่อำเภอนาดี และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) เพื่อเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของราษฎรและการประปา
- (4) เพื่อช่วยรักษาระบบนิเวศ ผลักดันน้ำเค็มและน้ำเน่าเสียในแม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำบางปะกง
- (5) เพื่อใช้อ่างเก็บน้ำเป็นแนวกันชนหรือแนวป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลานและอุทยานแห่งชาติปางสีดา รวมทั้งช่วยเพิ่มระดับความชุ่มชื้นในพื้นที่ป่าไม้ ทำให้โอกาส การเกิดไฟไหม้ป่าลดลง หรือหากเกิดไฟป่าก็จะมีแหล่งน้ำต้นทุนที่สามารถนำน้ำมาใช้ดับไฟป่าได้

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน เพิ่มพื้นที่ชลประทาน 94,800 ไร่ ในเขตอำเภอนาดี และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.3) หน่วยงาน กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานหลัก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ติดตามผลการดำเนินงาน

1.4) งบประมาณ งบประมาณก่อสร้างทั้งโครงการ 1,282,000,000 บาท งบประมาณในปี 2566 จำนวน 30,496,000 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) สํารวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 6 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จังหวัดปราจีนบุรี 55 ราย

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมิถุนายน 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 28,492,400 บาท ร้อยละ 93.43 ของเป้าหมาย 30,496,000 บาท

3.2) การก่อสร้างส่วนประกอบอื่น ๆ ของระบบส่งน้ำ มีการดำเนินการก่อสร้างส่วนประกอบอื่นแล้วเสร็จตามเป้าหมาย

3.3) แผนปฏิบัติการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดำเนินการตามแผนแล้วร้อยละ 93.00 ของเป้าหมาย

3.4) ติดตามผลดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) งานก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำและอาคารประกอบ ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จตามเป้าหมาย

4.2) งานก่อสร้างระบบชลประทาน (ครอบคลุมพื้นที่ชลประทาน 111,300 ไร่) ประกอบด้วย

(1) ระบบชลประทานฝั่งซ้าย ครอบคลุมพื้นที่ชลประทาน 94,800 ไร่ ประกอบด้วย การก่อสร้างระบบชลประทานฝั่งซ้าย สัญญาที่ 1 ดำเนินการก่อสร้างแล้วร้อยละ 94.19 ระบบชลประทานฝั่งซ้าย สัญญาที่ 2 ดำเนินการก่อสร้างแล้วร้อยละ 59.66 และระบบระบายน้ำฝั่งซ้าย ดำเนินการก่อสร้างแล้วร้อยละ 80.69 ซึ่งการดำเนินการช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีราษฎรส่วนหนึ่งไม่ยินยอมรับค่าที่ดิน จึงมีการเสนอออก พรฎ.เวนคืนที่ดิน ปัจจุบันอยู่ระหว่างขั้นตอนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรี ก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป ซึ่งอายุของพระราชกฤษฎีกา (พรฎ.) ส่วนใหญ่มีกระบวนการที่ต้องจ่ายค่าที่ดินภายใน 4 ปี หลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) ระบบชลประทานฝั่งขวา ครอบคลุมพื้นที่ชลประทาน 16,500 ไร่ ดำเนินการก่อสร้างแล้วร้อยละ 36.43 ซึ่งช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้รับจ้างไม่นำเครื่องจักร บุคลากร มาปฏิบัติงานตามแผน ทั้งนี้คณะกรรมการมีหนังสือเร่งรัด ฯ เพื่อให้เข้ามาดำเนินการแล้วมากกว่า 23 ฉบับ อีกทั้งการส่งมอบพื้นที่ล่าช้า ผู้รับจ้างจึงใช้เป็นเหตุผลในการขยายอายุสัญญา

4.3) งานก่อสร้างส่วนประกอบอื่น ดำเนินงานจัดทำระบบโทรมาตรและอาคารห้องควบคุมน้ำในอ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดา โดยสร้างอาคารห้องควบคุม พร้อมเดินระบบไฟฟ้าและติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และติดตั้งครุภัณฑ์และอุปกรณ์เสร็จเรียบร้อยพร้อมใช้งานเมื่อผ่านการตรวจรับรอง

4.4) การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยมีหน่วยงานร่วมบูรณาการตามแผน ดังนี้

(1) กรมชลประทาน โดยสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ 11 สำนักบริหารโครงการ ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานฤปดินทรจินดา ดำเนินการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจด้านการป้องกันแก้ไขและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการน้ำ การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และติดตามตรวจสอบสภาพภูมิอากาศ อุตุวิทยามิทยา ผลกระทบอุตุวิทยามิทยาน้ำผิวดิน และใต้ดิน

(2) กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร พร้อมทั้งติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านเกษตรกรรม

(3) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี ดำเนินการป้องกันการเสื่อมโทรมของดินในพื้นที่ชลประทาน และติดตามตรวจสอบทรัพยากรดิน และการใช้ที่ดิน

(4) กรมประมง โดยสำนักงานประมงจังหวัดปราจีนบุรี หน่วยป้องกันและปราบปรามประมงน้ำจืดนฤปดินทรจินดา นครนายก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และกองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด ดำเนินการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ และการประมงพร้อมติดตามตรวจสอบด้านนิเวศวิทยาทางน้ำ และทรัพยากรประมง

4.5) ผลการติดตามเกษตรกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งเกษตรกรรมภายใต้แผนดังกล่าวจะได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพในการผลิตแบบเกษตรผสมผสาน รวมถึงสนับสนุนปัจจัยการผลิต ส่งผลให้เกษตรกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

(1) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรร้อยละ 22.50 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร และการทำประมงไปใช้ ทำให้มีผลผลิตออกจำหน่าย เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 5,921 บาทต่อครัวเรือนต่อปี นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 25.00 สามารถลดรายจ่าย ในครัวเรือนลงได้เฉลี่ย 1,922 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยลดได้จากการนำผลผลิตทางการเกษตรมาบริโภค อีกทั้งร้อยละ 77.50 สามารถลดค่าใช้จ่ายในการผลิตลงได้เฉลี่ย 7,044 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งมาจากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองทดแทนปุ๋ยเคมี การใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงาน

(2) ด้านสังคมเกษตรกรร้อยละ 28.21 มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางการเกษตร เช่น กลุ่มแปรรูปและผลิตอาหารปลา กลุ่มไม้ผล กลุ่มปุ๋ยหมัก และกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ และเกษตรกรร้อยละ 80.00 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ในชุมชน ปลอ่ยปลาลงเขื่อน ร่วมพัฒนาหมู่บ้าน

(3) ด้านสิ่งแวดล้อมเกษตรกรร้อยละ 71.79 ลดการใช้สารเคมีในการผลิต และร้อยละ 81.25 ใช้อินทรีย์วัตถุเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินช่วยให้ดินมีธาตุอาหารเพิ่มขึ้น ร่วนซุย เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืช

(4) ความพึงพอใจ ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 94.01 มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโครงการ และมีความตั้งใจทำกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปเผยแพร่/ขยายผลให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) ในบางพื้นที่คลองส่งน้ำชำรุดเสียหาย หน่วยงานได้เข้าตรวจติดตามแล้ว แต่ยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไข อย่างไรก็ตามในบางจุดหากการชำรุดไม่รุนแรง เกษตรกรจะดำเนินการร่วมกันในการจัดซื้อวัสดุมาใช้ในการซ่อมแซม ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็ง และความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบในการดูแลรักษาคลองส่งน้ำ

5.2) เกษตรกรบางรายไม่สามารถใช้น้ำได้เนื่องจากยังไม่มีคลองซอยผ่าน และในบางจุดที่มีคลองซอย การส่งน้ำยังไม่ถึงพื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่ปลายคลอง กรมชลประทานควรสำรวจพื้นที่ และเร่งดำเนินการขยายพื้นที่คลองซอย เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากระบบชลประทาน

5.3) พันธุ์ปลาตกที่สนับสนุนให้เกษตรกร มีอัตราการรอดต่ำ เนื่องจากมีขนาดเล็ก และต้องเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป ทำให้เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงปลากินพืชมากกว่าปลากินเนื้อ เช่น ปลานิล เนื่องจากการดูแลรักษาง่าย และไม่สิ้นเปลืองค่าอาหาร

5.4) เกษตรกรบางรายขาดองค์ความรู้ และประสบการณ์ในด้านการปลูกและดูแลรักษาทุเรียน รวมถึงไม้ผลชนิดอื่น ๆ อีกทั้งพันธุ์ไม้ผลที่สนับสนุนให้เกษตรกรบางชนิดมีขนาดเล็กเกินไป ทำให้อัตราการรอดน้อย กรมส่งเสริมการเกษตรควรเข้าติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรที่ปลูกแล้วอย่างต่อเนื่อง และควรจัดอบรมการดูแลรักษาตามช่วงอายุของพันธุ์ไม้

5.5) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวหอดูชะงัก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานฤปดินทรจินดา ต้องประกาศปิดการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อน

3.2.4 โครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อดำเนินงานตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พื้นที่ค่ายนเรศวร อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เพื่อเป็นการน้อมนำพระราชโองบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา ต่อยอด ตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

(2) เพื่อเป็นแหล่งกระจายสินค้าทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ปลอดภัยและมี

(3) เพื่อเป็นแหล่งสาธิตหรือเยี่ยมชมการทำเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

(4) เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำหรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านไปมาในเส้นทางเพชรเกษม

(5) เพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และประชาชนในพื้นที่ดำเนินโครงการที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก

(6) เพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร หรือผลิตภัณฑ์แปรรูปจากโครงการพระราชดำริ

(7) เพื่อน้อมนำแนวทางตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการดำรงชีวิตประจำวัน

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

(1) ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว

(2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

(3) ประชาชนในพื้นที่และรอบเขตพื้นที่ดำเนินโครงการที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก

(4) โครงการพระราชดำริ

(5) นักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้เส้นทางถนนเพชรเกษม

1.3) หน่วยงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 241,900 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) สืบค้นข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 5 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 30 ราย ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนธันวาคม 2565

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายงบประมาณแล้ว 236,500 บาท ครบตามเป้าหมาย

3.2) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช (เกษตรกรขยายผล) 1 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.3) แนะนำ ส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1 แห่ง 30 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.4) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการครอบคลุมเป้าหมาย โดยจัดทำแปลงเรียนรู้ 34 ไร่ แปลงปลูกพืชหลังนา 2 ไร่ แปลงปลูกข้าว 2 ไร่ แปลงถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช 30 ไร่ จัดทำแปลงฝึกในโรงเรือนกางมุ้งและพืชผักในภาชนะ 1 โรงเรือน และจุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 1 แห่ง

3.5) การอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ

(1) การจัดประชุม ดำเนินการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนฯ ในระดับจังหวัด เพื่อพิจารณา (ร่าง) กรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการ 1 ครั้ง และประชุม ประสาน อำนวยความสะดวกกับหน่วยงานที่เข้าตรวจเยี่ยมดูงานโครงการ 4 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย ติดตามการดำเนินงาน 10 ครั้ง ร้อยละ 83.33 ของเป้าหมาย 12 ครั้ง

(2) ติดตามผลดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ 1 ครั้ง และจัดทำเล่มรายงานการติดตามโครงการฯ 1 เล่ม ครอบคลุมเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่ในพื้นที่

4.1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงานโครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อดำเนินงานตาม “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” 7 หน่วยงาน รวมงบประมาณทั้งสิ้น 236,500 บาท เบิกจ่ายครอบคลุมเป้าหมายงบประมาณมีความเพียงพอและความทันเวลาของ บุคลากรของหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงานโครงการในภาพรวมมีความเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินงาน มีการสนับสนุนพันธุ์ปลาคุณภาพดี อาหารปลา เมล็ดพันธุ์ข้าวปทุมธานี 1 และพันธุ์มะลิตำหนองคาย 62 ก้อนเชื้อเห็ด พันธุ์พืชผัก ปุ๋ยอินทรีย์ และอุปกรณ์การเกษตร

4.2) กระบวนการ (Process) มีคำสั่งที่ 555/2562 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2562 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีรองผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ 14 กรมชลประทาน เป็นประธาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี เป็นรองประธาน หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่สำนักงานชลประทานที่ 14 ได้รับมอบหมายเป็นคณะกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรีที่ได้รับมอบหมายเป็นคณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินงานตามแผนที่

กำหนดไว้ และบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ซึ่งในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ ได้มีการจัดประชุม คณะทำงาน เฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ผ่านช่องทางสื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ และผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต และ Line/Facebook

4.3) ผลได้ (Outputs) เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้รับการอบรมทุกราย เคยเข้าใช้บริการในพื้นที่โครงการ โดยเข้าไปศึกษาดูงานที่จุดเรียนรู้และชมแปลงสาธิต ร้อยละ 82.61 ฝึกอบรมอาชีพ ร้อยละ 73.91 และเข้ามาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 30.43 ได้รับการอบรม ด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และด้านการจัดการสหกรณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ร้อยละ 78.26

4.4) ผลลัพธ์ (Outcome) มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แล้ว ในด้านการเพาะเห็ด แปรรูปเห็ด แปรรูปกล้วย ปลูกพืชผักกางมุ้ง ตอนกิ่งพันธุ์ และตัดแต่งกิ่ง แปรรูปปลาโดยการทำปลาต้ม และปลาแดดเดียว ปรับปรุงบำรุงดิน ทำและใช้น้ำหมักชีวภาพ และทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ร้อยละ 69.57 สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการ นำผลผลิตไปบริโภค เช่น พืชผัก เห็ด ผลไม้ ปลา เฉลี่ย 2,374 บาท/ครัวเรือน/ปี ร้อยละ 43.48 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการแปรรูปเห็ด กล้วยฉาบ ขนุน และจำหน่ายผลผลิตในแปลงตนเอง เฉลี่ย 2,483 บาท/ครัวเรือน/ปี และร้อยละ 21.74 สามารถลดต้นทุนจากการลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ในการทำเกษตร เฉลี่ย 345 บาท/ครัวเรือน/ปี ร้อยละ 86.96 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ โดยร่วมกันลงแขกเกี่ยวข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 และดูแลแปลง/จุดเรียนรู้ในพื้นที่โครงการ และร่วมกิจกรรม ปลูกป่าในวันสำคัญต่าง ๆ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีลง ร้อยละ 21.74 โดยใช้ปุ๋ยคอกและสารชีวภัณฑ์ แทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ร้อยละ 39.13 มีการนำความรู้การเพาะเห็ด การแปรรูปเห็ด ปลาต้ม ปลาแดดเดียว การปลูกพืช การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และการทำบัญชีครัวเรือน ไปเผยแพร่ให้ บุคคลอื่นรับทราบ ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน เฉลี่ย 4.22 (คะแนนเต็ม 5)

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) ข้อค้นพบ พื้นที่ในโครงการสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จตามเป้าหมาย มีการร่วม บูรณาการหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับพื้นที่ร่วมกับกำลังพลตำรวจตระเวน ชายแดน ทำให้การดำเนินงานมีความเข้มแข็งขึ้น ร่วมกันแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ในพื้นที่เกษตรของโครงการ อาทิ ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่บ่อปลา และพื้นที่โดยรอบ สำนักงานชลประทาน ที่ 14 ได้ดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำออกจากพื้นที่ได้ทันเวลา แต่มีบางกิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากงบประมาณมีจำนวนจำกัด ได้แก่ การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกข้าว ฤดูนาปี 2565/66 แต่จะ เริ่มดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตในฤดูนาปี 2566/67 อีกทั้งกำลังพลตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับการอบรม ความรู้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลในแปลงตนเองด้วย

5.2) ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินงานของโครงการฯ พร้อมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้กับกลุ่มแม่บ้านตำรวจตระเวนชายแดน

3.2.5 โครงการพัชรสุธาชาอนุรักษ์

1) สารสำคัญโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์

(2) เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติโดยมีความสมดุลของระบบนิเวศ

(3) เพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของชุมชน

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

(1) เป้าหมาย

(1.1) ระยะสั้น เกิดแผนภาพรวมอนุรักษ์ และพัฒนาของพื้นที่ร่วมกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน แผนการดำเนินงาน รวมถึงเกิดพื้นที่ตัวอย่างความสำเร็จ จัดการปัญหา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง และเกิดเครือข่ายภาคประชาชน อนุรักษ์ช้าง กลุ่มอาสาสมัครทำงานร่วมกัน

(1.2) ระยะกลาง เกิดระบบจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคน และช้างที่สามารถขยายผลความสำเร็จอย่างต่อเนื่องได้

(1.3) ระยะยาว เกิดระบบติดตามประเมิน จัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้าง และเกิดแนวทางพัฒนาจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างอย่างยั่งยืน

(2) พื้นที่ดำเนินการ ดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้านอนุรักษ์ต้นแบบ และหมู่บ้านเครือข่ายใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สระแก้ว และจันทบุรี

1.3) หน่วยงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 3,621,440 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) สํารวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 40 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 140 ราย ใน 5 จังหวัด (ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สระแก้ว และจันทบุรี)

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนพฤศจิกายน 2565 และพฤษภาคม 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) เบิกจ่ายงบประมาณแล้ว 3,621,440 บาท ครบตามเป้าหมาย

3.2) ส่งเสริมพัฒนาอาชีพด้านปศุสัตว์ให้แก่เกษตรกรแล้ว 50 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการอบรมเกษตรกร 832 ราย ร้อยละ 98.46 ของเป้าหมาย 845 ราย ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดิน 100 ราย ร้อยละ 125.00 ของเป้าหมาย 80 ราย และการจัดทำบัญชี 238 ราย ร้อยละ 87.50 ของเป้าหมาย 272 ราย อีกทั้งเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลและสาธิตการให้ปุ๋ยพร้อมกับระบบน้ำด้วยวาล์ว 70 ราย ความรู้ด้านการเลี้ยงปลากินพืชในบ่อดิน 85 ราย การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าว 23 ราย การอบรมในด้านการผลิตพืช 60 ราย การเลี้ยงกบในกระชังบก 5 ราย การเลี้ยงและแปรรูปเพิ่มมูลค่าหูก 30 ราย การปลูกพืชสมุนไพร 31 ราย การขยายพันธุ์บอนสี 20 ราย การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน 20 ราย การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้า 20 ราย การบริหารจัดการแปลงหม่อนเพื่อเพิ่มผลผลิต 10 ราย และการทำเกษตรตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 100 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.4) แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ โดยส่งเสริมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่โครงการให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตรโดยนำรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม และส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่โครงการให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 8 แห่ง 160 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.5) จัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้ 900 ไร่ ครบตามเป้าหมาย ประกอบด้วย แปลงส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด 695 ไร่ แปลงสาธิตการทำกาใช้น้ำหมักชีวภาพ 100 ไร่ แปลงเรียนรู้สำหรับเกษตรกรต้นแบบ 25 ไร่ แปลงสาธิตและเรียนรู้ 5 ไร่ และแปลงส่งเสริมการเกษตร 75 ไร่

3.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตในงานส่งเสริมการผลิต และใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ 330 ราย สนับสนุนการผลิตปุ๋ยหมัก พด. 14 ไร่ สนับสนุนการผลิตหญ้าแฝก 108 ไร่ สนับสนุนวัสดุการเกษตร 2 ไร่ สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรต้นแบบ 5 ราย สนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงพื้นที่ดินกรด 290 ไร่ และสนับสนุนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 17 บ่อ ครอบคลุมเป้าหมาย

3.7) กำกับ/แนะนำการทำบัญชีให้แก่เกษตรกร 199 ราย ร้อยละ 73.16 ของเป้าหมาย 272 ราย เนื่องจากมีการปรับลดเป้าหมาย

3.8) การอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ

(1) จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณากรอบแนวทางและติดตามความก้าวหน้า การดำเนินงานโครงการรายไตรมาส 4 ครั้ง จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณากรอบแนวทางและคัดเลือก พื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย 1 ครั้ง และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง โดยใช้ รูปแบบของสหกรณ์ 8 ครั้ง 160 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) ดำเนินการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผนบูรณาการปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 แล้ว 1 ครั้ง และจัดเวทีการมีส่วนร่วมโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ครอบคลุมเป้าหมาย

(3) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ และข้อมูลข่าวสารงานโครงการแบบ บูรณาการ 2 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(4) ติดตามและให้คำแนะนำการจัดทำบัญชี 199 ราย ร้อยละ 73.16 ของเป้าหมาย 272 ราย ติดตามให้คำแนะนำด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ 433 ราย รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานส่วนกลาง ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำสรุปรายงานผลการติดตาม เสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง และติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ 2 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(5) ดำเนินการวางแผนสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่แล้ว 23 ไร่ ครอบคลุม เป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำกิจกรรม การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เฉลี่ยปีละ 10,360.67 บาทต่อครัวเรือน โดยสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน จากการบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้เอง ทำให้ครัวเรือนมีรายจ่ายลดลง เฉลี่ยปีละ 3,853.83 บาทต่อครัวเรือน และสามารถลดต้นทุนในการทำการเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 6,197.85 บาทต่อครัวเรือน

4.2) ด้านสังคม เกษตรกร ร้อยละ 32.89 มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นจากการมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายในครัวเรือน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 34.00 มีการรวมกลุ่ม ทำกิจกรรม อีกทั้งยังมีความปลอดภัยในชุมชน ร้อยละ 11.41

4.3) ด้านการตลาด การกระจายของผลผลิตในแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรนำผลผลิตทางการเกษตรภายในแปลงไปจำหน่าย ร้อยละ 83.89 นำผลผลิตบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 77.85 สำหรับช่องทางในการจำหน่ายสินค้า เกษตรกรส่วนใหญ่ นำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นและชุมชน ร้อยละ 61.60

4.4) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกร ร้อยละ 73.83 มีการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม หลังจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยเห็นว่าดินมีคุณภาพดี ร้อยละ 89.09 ในแปลงทำการเกษตร มีปริมาณไส้เดือนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 63.00 และสภาพอากาศภายในแปลงดีขึ้น ร้อยละ 35.00

4.5) ด้านความยั่งยืน เกษตรกรที่ได้รับองค์ความรู้ ร้อยละ 41.61 ได้นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อบุคคลอื่น โดยเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ นำไปปฏิบัติตามแล้ว 10 ราย ร้อยละ 76.92 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ 13 ราย

4.6) ความพึงพอใจ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.49 (คะแนนเต็ม 5)

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

ควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดระบบจัดการปัญหา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างป่าที่สามารถขยายผลความสำเร็จอย่างต่อเนื่องได้

3.2.6 โครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ จังหวัดกาญจนบุรี

1) สาระสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้เข้าถึงสิทธิพื้นฐานที่พึงได้รับ

(3) เพื่อสนับสนุนการสืบทอดวิถีวัฒนธรรมของชุมชน

(4) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

(1) เป้าหมาย เกษตรกรในโครงการ ฯ ที่เข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2566

(2) พื้นที่ดำเนินการ ชุมชนไลโว้ และชุมชนสาละวะ ตำบลไลโว้ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1.3) หน่วยงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 873,135 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 10 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 35 ราย จังหวัดกาญจนบุรี

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมกราคม 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 862,855 บาท ร้อยละ 98.82 ของเป้าหมาย 873,135 บาท

3.2) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมอาชีพเกษตรกร 221 ราย ร้อยละ 113.33 ของเป้าหมาย 195 ราย โดยส่งเสริมอาชีพด้านประมง 56 ราย ร้อยละ 186.67 จากเป้าหมาย 30 ราย ด้านการเลี้ยงสัตว์ปีก และการปรับระบบการป้องกันและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม 9 ราย ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว 116 ราย ส่งเสริมกิจกรรมการจัดการศัตรูแบบผสมผสาน 30 ราย ส่งเสริมการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น 10 ราย ส่งเสริมการเตรียมเส้นไหม 2 จุด ครอบคลุมเป้าหมาย

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการให้ความรู้ด้านการทอผ้าไหมแก่นักเรียน 2 โรงเรียน ครอบคลุมเป้าหมาย

3.4) แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ให้กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่โครงการให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตรกรโดยนำรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม และแนะนำส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่โครงการให้ nominate หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 2 แห่ง 40 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตข้าวผลผลิตสูง และเหมาะสมกับพื้นที่ 5 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย

3.6) ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย โดยปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำชุมชน 1 แห่ง และแหล่งน้ำโรงเรียน 2 แห่ง ร้อยละ 150.00 จากเป้าหมาย 2 แห่ง

3.7) การอำนวยการด้านอื่น ๆ

(1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง พัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของชุมชน โดยใช้รูปแบบสหกรณ์ 2 แห่ง 40 ราย และประชุมคณะทำงานเพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน โครงการ 4 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) การติดตามและรายงานผล ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่จากเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1 ครั้ง จัดเก็บข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ในพื้นที่ขยายผล 1 ครั้ง ติดตามการดำเนินงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสม 3 ครั้ง รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่ในพื้นที่

4.1) การประชาสัมพันธ์ เกษตรกรทุกรายทราบข่าวการดำเนินงานของโครงการจาก สื่อบุคคลช่องทางเดียว ส่วนใหญ่ทราบจากผู้นำชุมชนร้อยละ 65.70 เจ้าหน้าที่โครงการร้อยละ 60.00 และเพื่อนบ้านร้อยละ 5.71

4.2) การอบรม เกษตรกรได้รับการอบรมร้อยละ 94.29 โดยได้รับการอบรมหลักสูตร ด้านเกษตรและด้านประมงมากที่สุดในอัตราส่วนเท่ากันร้อยละ 69.70 รองลงมาด้านพัฒนาที่ดิน ร้อยละ 36.36 ด้านหม่อนไหมร้อยละ 33.33 ด้านปศุสัตว์ร้อยละ 30.30 ด้านบัญชีร้อยละ 24.24 ด้านอื่น ๆ ร้อยละ 18.18 และด้านสหกรณ์ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการตลาด ในอัตราส่วนเท่ากัน ร้อยละ 6.06

4.3) การได้รับปัจจัยการผลิต เกษตรกรได้รับปัจจัยการผลิตร้อยละ 97.14 ส่วนใหญ่ ได้รับปัจจัยการผลิตด้านประมง (พันธุ์ปลา พันธุ์กบ อาหารปลา/กบ) และด้านปศุสัตว์ (พันธุ์ไก่ เวชภัณฑ์) โดยมีความพึงพอใจต่อปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.63 (คะแนนเต็ม 5) ความพึงพอใจต่อช่วงเวลาที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.74 (คะแนนเต็ม 5) และความพึงพอใจต่อคุณภาพปัจจัยที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.58 (คะแนนเต็ม 5)

4.4) การนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 94.29 โดยมีความรู้ความเข้าใจที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.98 (คะแนนเต็ม 5) รวมทั้งนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แล้ว ร้อยละ 86.08

4.5) ด้านเศรษฐกิจ จากกิจกรรมในโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกร ร้อยละ 53.00 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการปลูกผักในโรงเรือน เปลี่ยนวิธีการเก็บผลผลิตจากเดิม การรดน้ำที่ทำได้ทั้งผลดิบและผลสุกเปลี่ยนเป็นการเก็บแบบเซอร์เลือกเฉพาะผลสุก ส่งผลให้รายได้ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4,239 บาท/ครัวเรือน/ปี เกษตรกรร้อยละ 78.00 สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน จากการนำผลผลิตมาบริโภค และใช้พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ตนเอง รายจ่ายลดลงเฉลี่ย 2,418 บาท/ครัวเรือน/ปี

4.6) ด้านสังคม เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม ร้อยละ 31.43 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ในพื้นที่โครงการ ร้อยละ 88.57 กิจกรรมปลูกป่า ร้อยละ 77.42 กิจกรรมกวาดลานวัดและทำความสะอาด โรงเรียน ร้อยละ 58.10

4.7) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรไม่มีการใช้สารเคมีในแปลงเกษตรร้อยละ 97.14

4.8) ด้านความยั่งยืน เกษตรกรมีการนำความรู้ไปเผยแพร่ให้ผู้อื่นต่อ ร้อยละ 18.42 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเก็บผลผลิตจากแพเป็นการเก็บแบบเซอร์เลือกเฉพาะผลสุก ร้อยละ 23.70

4.9) ความพึงพอใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่า คะแนน 4.67 (คะแนนเต็ม 5)

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะในพื้นที่

5.1) ข้อค้นพบ เกษตรกรประสบปัญหาจากหนู และหมูป่าเข้ามาทำลายผลผลิต เนื่องจากพื้นที่บริเวณที่ทำการเกษตรอยู่ห่างจากพื้นที่ชุมชน จึงไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง รวมถึง การจำหน่ายผลผลิตมาก เดิมทีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิต แต่ในช่วงรอบปีที่ผ่านมามีประเทศเมียนมาปิดด่าน การค้าชายแดน จึงทำให้ชาวบ้านขาดรายได้

5.2) ข้อเสนอแนะ หน่วยงานในระดับพื้นที่ ควรประสานหน่วยรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่มีความรู้ความชำนาญมาให้คำแนะนำการทำระบบป้องกันสัตว์ป่าและศัตรูพืชที่เหมาะสม และเพิ่ม ช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลผลิตในประเทศมากขึ้น ส่งเสริมองค์ความรู้ในการรักษาสุขภาพมาก เพื่อเก็บไว้จำหน่ายในช่วงที่มีการค้าบริเวณชายแดนเมียนมาในอนาคต

3.2.7 โครงการเกษตรวิทยา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

1) สารระสำคัญโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- (1) เพื่อพัฒนาพื้นที่โครงการให้เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรบนพื้นที่สูงและขยายผลสู่เกษตรกร
- (2) เพื่อเป็นต้นแบบในการทำงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานและชุมชนในการทำเกษตรแบบยั่งยืน
- (3) เพื่อเป็นต้นแบบการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตอาหาร และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน หมู่ที่ 4 บ้านกองแหะ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ 1,350 ไร่

1.3) หน่วยงาน กรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 2,657,910 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 11 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 207 ราย จังหวัดเชียงใหม่

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมีนาคม 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 2,657,881 บาท ร้อยละ 99.99 ของเป้าหมาย 2,657,910 บาท

3.2) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ 60 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการอบรมให้เกษตรกรแล้ว 205 ราย ร้อยละ 83.67 ของเป้าหมาย 245 ราย อบรมด้านพืชบนพื้นที่สูงและเทคโนโลยีทางการเกษตรบนพื้นที่สูง (เกษตรกรขยายผล) 15 ราย พัฒนาองค์ความรู้หลักสูตรนายธนากรน้อย 20 ราย การผลิตน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ในท้องถิ่นที่ปลอดภัยตามแบบภูมิปัญญาไทยเพื่อบำรุงสุขภาพ 20 ราย การนวดประคบและอบสมุนไพร 20 ราย การเพิ่มช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรด้วย Digital Marketing (ตลาดออนไลน์) 20 ราย และหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งธนากรอาหารชุมชน ให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (รุ่นที่ 2) 20 ราย นอกจากนี้ได้อบรม/สอนแนะนำการจัดทำบัญชี 30 ราย กำกับ/แนะนำการจัดทำบัญชี 30 ราย การถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตร หลักสูตรการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ และส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ 60 ราย การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในงานด้านปศุสัตว์ 1 ครั้ง 10 ราย ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการประมง 40 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.4) แนะนำ ส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งและดำเนินการแผนพัฒนาสหกรณ์ที่กำหนด พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน 1 แห่ง 9 ครั้ง ร้อยละ 75.00 ของเป้าหมาย 12 ครั้ง แนะนำ ส่งเสริมการดำเนินงานให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิประจำปี สามารถปิดบัญชีและประชุมใหญ่ได้ตามกำหนด โดยเป็นไปตามข้อบังคับระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 1 แห่ง 12 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิตรวม 515 ไร่ ร้อยละ 99.81 ของเป้าหมาย 516 ไร่ โดยจัดทำแปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด 50 ไร่ แปลงสาธิตการใช้น้ำหมักชีวภาพ 300 ไร่ แปลงสาธิตการอนุรักษ์ดินและน้ำ 45 ไร่ แปลงเรียนรู้และสาธิตการปลูกข้าวบนพื้นที่สูง 4 ไร่ แปลงเรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืชบนพื้นที่สูง 6 ไร่ (แปลงปลูกอะโวคาโด พลับ เกาลัดจีน โกโก้พันธุ์ชุมพร 1) จุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (การเลี้ยงกบในกระชังการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก) 1 แห่ง สาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตร พด. 100 ไร่ แปลงหม่อนแบบบูรณาการเพื่อสาธิตเรื่องการปลูกไม้ผลบนพื้นที่สูงอย่างมีคุณภาพ 1 จุด ดูแลแปลงสาธิตด้านการเกษตร 4 ไร่ การจัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิตการปลูกถั่วพืชเมืองหนาว 3 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย จัดทำแปลงสาธิตหม่อนผลสด 3 ไร่ ร้อยละ 75.00 ของเป้าหมาย 4 ไร่ เนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น 1 ไร่

3.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิต ดำเนินการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ปีกในการจัดทำแปลงสาธิตการเลี้ยงสัตว์ปีกแล้ว 300 ตัว พัฒนาและสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่ เกษตรกรตัวอย่าง 1 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.7) การกำกับ/แนะนำการจัดทำบัญชี 30 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.8) การอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ

(1) การจัดประชุม ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันจัดทำ/ทบทวนแผนกลยุทธ์การพัฒนาศุขกรรม รวมทั้งการนำโครงการตามแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาศุขกรรมในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 ครั้ง 20 ราย ครอบคลุมคณะทำงานระดับจังหวัด/ภูมิภาค 5 ครั้ง ร้อยละ 125 ของเป้าหมาย 4 ครั้ง

(2) การติดตามและรายงานผล ดำเนินการติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมภายใต้แผนปฏิบัติงานเพื่อบูรณาการ (ด้านการเกษตร) โครงการเกษตรวิชญา จ.เชียงใหม่ 1 ครั้ง ติดตามการจัดทำบัญชี 30 ราย รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(3) สาธารณูปโภคและซ่อมบำรุง ก่อสร้างและซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง 2 กิโลเมตร ปรับปรุงและซ่อมแซมระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 45 ไร่ จัดทำป้ายรายละเอียดแปลงสาธิต และปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบป้าย 1 จุด ปรับปรุงจุดเรียนรู้และดูแลรักษาโครงการฯ 1 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(4) ดำเนินการจัดกิจกรรมปลูกป่าและทำแนวกันไฟ ปรับปรุงบำรุงกล้าไม้พันธุ์ไม้ ดูแลรักษาและซ่อมแซมระบบน้ำ การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ได้ตามแผนที่กำหนด

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) ด้านการอบรม/ถ่ายทอดองค์ความรู้ เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ จากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 735 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

4.2) ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ มีการนำความรู้ไปปฏิบัติ ร้อยละ 87.44 ในการวางแผนการผลิตพืชและการจัดการดิน การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เป็นต้น และไม่นำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 12.56 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้เวลาในแปลงเพาะปลูก และการดูแลรักษาพืชที่เป็นรายได้หลักของครัวเรือน เป็นต้น

4.3) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และผลผลิตที่เกิดจากการอบรม

(1) การจัดการดินเพื่อผลิตพืช เกษตรกรได้รับการสนับสนุน โดโลไมท์ มูลไก่ ร้อยละ 80.00

(2) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เกษตรกรได้รับพันธุ์ไม้ที่ฝังเชื้อเห็ด เชื้อเห็ด ร้อยละ 93.33

(3) การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เกษตรกรได้รับฟางข้าว ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ ร้อยละ 60.00

(4) การปลูกพืชเมืองหนาว เกษตรกรได้รับตะกร้าเพาะผัก เมล็ดพันธุ์ผัก ร้อยละ 21.43

(5) การปลูกและการแปรรูปพืชผักสมุนไพร เกษตรกรทุกรายได้รับกล้าผักเชิงดา ผักหวาน ทองม้วน ชิงดอง

(6) การเลี้ยงชันโรง เกษตรกรทุกรายได้รับรังชันโรงพร้อมพันธุ์ และขาตั้งรัง
 (7) การเลี้ยงผึ้งโพรง เกษตรกรทุกรายได้รับรังล่อผึ้ง ไขผึ้งโพรง และขาตั้งรัง
 (8) การจัดการศัตรูพืชด้วยชีววิธี เกษตรกรทุกรายได้รับฟ่อ - แม่พันธุ์แมลง
 หางหนีบ พร้อมอุปกรณ์ และอาหารเลี้ยงแมลงหางหนีบ

(9) การผลิตพืชผักปลอดภัย เกษตรกรได้รับปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์
 ร้อยละ 80.00

(11) การจัดทำบัญชีและการวิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ เกษตรกรทุกราย
 ได้รับสมุดบัญชี

(12) การเพาะเลี้ยงกบ เกษตรกรได้รับพันธุ์กบ และอาหาร ร้อยละ 83.33

(13) การเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อย เกษตรกรทุกรายได้รับไก่ไข่สาว อาหาร อุปกรณ์
 ให้น้ำ อาหารไก่ วัคซีน และยาถ่ายพยาธิ

(14) การทำปุ๋ยดินขุยไผ่ และปุ๋ยหมักใบไผ่ ใบไม้แห้ง เกษตรกรได้รับปุ๋ยหมัก
 ร้อยละ 60.00

(15) การบริหารจัดการแปลงหม่อนให้มีคุณภาพ เกษตรกรได้รับกล้าหม่อน
 ร้อยละ 75.00

4.4) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้
 ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจร้อยละ 71.43 โดยมีรายจ่ายลดลงเฉลี่ย
 977.20 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จากการใช้ปุ๋ยหมัก/น้ำหมักทดแทนปุ๋ยเคมี การปลูกพืชผักสวนครัว
 การเลี้ยงไก่ไข่บริโภคในครัวเรือน และการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือนจากการบันทึกบัญชีรับ-จ่าย
 ในครัวเรือนและมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,228.53 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จากการจำหน่ายพืชผักสวนครัว
 ไข่ไก่และเงินปันผลสหกรณ์ และไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจร้อยละ 28.57

4.5) ด้านสังคม เกษตรกรมีการถ่ายทอดความรู้ได้รับจากการส่งเสริมและฝึกอบรม
 ให้ผู้อื่น ร้อยละ 25.87 และไม่มีการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นร้อยละ 74.13 เนื่องจากส่วนใหญ่อบรมเพื่อ
 เป็นความรู้เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเกษตรกรบ้านกองแหะ กลุ่มสหกรณ์การเกษตรบ้านกองแหะ
 กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้ง/ชันโรง เป็นต้น นำความรู้ไปใช้ ร้อยละ 40.11

4.6) ด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในแปลงเกษตร พบว่า สิ่งแวดล้อม
 ในแปลงเกษตรดีขึ้น ร้อยละ 64.89

4.7) ด้านความยั่งยืน เกษตรกรมีการดำเนินกิจกรรมตรวจวิเคราะห์ค่าดิน การทำ
 ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก ปลูกพืชผักเมืองหนาว/พืชผักสวนครัว ปลูกหม่อน เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงชันโรง/ผึ้งโพรง
 รวมกลุ่มสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 65.34

4.8) ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 83.09 ในการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ไข่ ไข่เพื่อบริโภคในครัวเรือน และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ในแปลงเกษตรเพื่อลดรายจ่ายค่าสารเคมี การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อสำรองเงินสำหรับในกรณีฉุกเฉิน การรวมกลุ่มสหกรณ์

4.9) ด้านความพึงพอใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.79 โดยพึงพอใจด้านสถานที่จัดอบรมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.93 ด้านการลงทะเบียนในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.92 ด้านความรู้ของวิทยากรในเนื้อหาวิชาที่ถ่ายทอด ความชัดเจนในการบรรยาย การนำเสนอครบถ้วน และบุคลิกภาพในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 แปลงสาธิต/สถานที่ดูงานระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.87 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทดลองปฏิบัติในช่วงอบรมระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.81 ด้านระยะเวลาอบรมระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.74 ด้านเอกสาร ปัจจัยการผลิต ผลผลิตที่เกิดจากการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.67 ด้านเนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.59 และด้านความรู้สามารถเพิ่มโอกาสด้านการผลิตระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) ข้อค้นพบ

(1) เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้ในการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก และสารชีวภัณฑ์ ซึ่งสามารถลดต้นทุนการผลิตและสร้างความปลอดภัยในการทำเกษตร

(2) เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชผักเศรษฐกิจ การเลี้ยงไก่ไข่ และแปรรูปสินค้าเกษตร ในปัจจุบันผลผลิตส่วนใหญ่นำมาบริโภคในครัวเรือน ที่เหลือจากการบริโภคสามารถนำมาจำหน่ายเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

5.2) ข้อเสนอแนะ

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมัก และสารชีวภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเกษตรกรลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกพืชผักเศรษฐกิจ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ไก่ไข่ และปศุสัตว์อื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การแปรรูปสินค้าเกษตร และการตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจในการผลิต/การสร้างอาชีพ

3.2.8 โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่

1) สารระสำคัญโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- (1) เพื่อสนับสนุนมาตรการและนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- (2) เพื่อบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รอบด้าน เห็นผลเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน โดดยิตผลประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง
- (3) เพื่อสร้างทางเลือกในการดำรงชีพอย่างพอเพียง และสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนเป้าหมาย ซึ่งเคยสร้างรายได้ส่วนใหญ่จากกิจกรรมผิดกฎหมายต่าง ๆ ให้หันมาประกอบอาชีพสุจริตแทน โดยมุ่งเน้นการสร้างตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้ชุมชนเห็นและเข้าใจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง
- (4) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายตามศาสตร์พระราชา ด้วยการเน้นการลดรายจ่ายและสร้างรายได้ในครัวเรือนอย่างเป็นธรรม โดยมีลำดับการพัฒนาให้มีความเป็นอยู่ “อยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน” ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- (5) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนในด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ชลประทาน แปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิต การบริการ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถพัฒนาขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนต่อไปได้ด้วยตนเอง
- (6) เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันและบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันในชุมชน เพื่อให้ทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างเท่าเทียม มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และก่อให้เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

- (1) เป้าหมาย พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเมืองงาม พื้นที่รวมประมาณ 37,119 ไร่
- (2) พื้นที่ดำเนินงานครอบคลุม 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเมืองงามเหนือ บ้านห้วยसान บ้านหัวเมืองงาม บ้านเมืองงามใต้ รวมถึง 20 หมู่บ้านย่อยในตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่นอกโครงการฯ จำนวน 11 หมู่บ้าน

1.3) หน่วยงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยหลักร่วมกับกรมการข้าว กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 5,323,200 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 5 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 48 ราย จังหวัดเชียงใหม่

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมิถุนายน 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 4,969,051.03 บาท ร้อยละ 93.35 ของ เป้าหมาย 5,323,200 บาท

3.2) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการปลูกไม้ผล หลักสูตรการปลูกไม้ผล เมืองหนาว 20 ราย ส่งเสริมการปลูกพืชผักปลอดภัย หลักสูตรการปลูกพืชผักปลอดภัย 40 ราย ส่งเสริม การปลูกไม้ยืนต้น หลักสูตรการปลูกไม้ยืนต้น 20 ราย และส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และพัฒนาผลิตภัณฑ์ 1 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ 60 ราย โดยอบรม การจัดทำบัญชี 30 ราย ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านข้าวของศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ ของเป้าหมาย 20 ราย ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านข้าวของศูนย์วิจัยข้าวสะเมิง 10 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.4) การส่งเสริมสหกรณ์ แนะนำส่งเสริมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่โครงการให้เกิด การรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ และพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตรโดยนำรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม 16 แห่ง ผู้ผ่านการอบรม 320 ราย แนะนำส่งเสริมเกษตรกร ในพื้นที่โครงการให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 16 แห่ง 320 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต 47 ไร่ โดยจัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิตการปลูกข้าวของศูนย์วิจัยข้าวสะเมิง 2 ไร่ แปลงเรียนรู้การปลูกไม้ผล 10 ไร่ แปลงเรียนรู้การปลูกไม้ยืนต้น 10 ไร่ แปลงเรียนรู้การปลูกพืชผักปลอดภัย 20 ไร่ แปลงเรียนรู้ และสาธิตการปลูกข้าวของศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ 2 ไร่ แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบเกษตรกรมีส่วนร่วม 3 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย

3.6) การกำกับ/แนะนำการจัดทำบัญชี 30 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.7) การอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย

(1) การจัดประชุม กิจกรรมร่วมประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินงาน ระดับพื้นที่/คณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการฯ 2 ครั้ง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง พัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของชุมชน โดยใช้รูปแบบการสหกรณ์ 16 ครั้ง 320 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) ชลประทาน ก่อสร้างอาคารรับน้ำห้วยสบงาม พร้อมระบบส่งน้ำจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการร้อยใจรักซ์ ตำบลท่าตอนอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 1 รายการ โดยมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ 120 ไร่ และคร้วเรือนได้รับประโยชน์ 80 คร้วเรือน ครอบคลุมเป้าหมาย

(3) การวิเคราะห์วิจัย งานวิจัย คั้นคว่ำ ทดลองและพัฒนาพันธุ์ 1 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย

(4) การติดตาม ดำเนินการติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมภายใต้แผนปฏิบัติงานเพื่อบูรณาการ (ด้านการเกษตร) โครงการร้อยใจรักซ์ จังหวัดเชียงใหม่ (ปี 2565) 1 ครั้ง ติดตามการจัดทำบัญชี 30 ราย รายงานการติดตามผลโครงการร้อยใจรักซ์ 1 เล่ม ครอบคลุมเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) ด้านการอบรม/ถ่ายทอดองค์ความรู้ เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ จากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 240 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

4.2) ด้านการนำความรู้ไปปฏิบัติ ในภาพรวมผู้ผ่านการส่งเสริมและฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปปฏิบัติร้อยละ 76.67 และไม่นำไปปฏิบัติร้อยละ 23.33 เนื่องจากงานในแปลงเกษตรค่อนข้างมากไม่ค่อยมีเวลาร้อยละ 57.14 ขาดแคลนเงินทุนร้อยละ 42.86 และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปร้อยละ 28.57

4.3) ด้านเศรษฐกิจ ผู้ที่นำความรู้ไปปฏิบัติแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 61.70 เห็นว่าการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรฯ สามารถจำหน่ายมะม่วง ฟักทองญี่ปุ่น และผลผลิตทางเกษตรอื่นได้ราคาดีขึ้น มีตลาดรับซื้อที่แน่นอน รวมถึงมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปเฉลี่ย 6,468 บาทต่อคร้วเรือนต่อปี และลดรายจ่ายจากการผลิตพืชผักสวนครัวบริโภคในคร้วเรือน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี วางแผนการใช้จ่ายเงินและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 1,301 บาทต่อคร้วเรือนต่อปี ส่วนที่ปฏิบัติแล้วยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 38.30 เนื่องจากความรู้ที่นำไปปฏิบัติเป็นความรู้ด้านการผลิตพืชที่ปฏิบัติอยู่ก่อนแล้วอย่างต่อเนื่อง

4.4) ด้านสังคม ผู้ผ่านการส่งเสริมและฝึกอบรมส่วนใหญ่ไม่ได้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นร้อยละ 66.67 เนื่องจากเห็นว่าเพื่อนบ้านในชุมชนเข้าร่วมอบรมและมีความรู้เดิมอยู่แล้ว และร้อยละ 33.33 มีการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น โดยเป็นความรู้ด้านการผลิตฟักทองญี่ปุ่น และมะม่วงให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP การแปรรูปผลผลิตเกษตร การบันทึกบัญชีต้นทุนอาชีพ และมีการรวมกลุ่มภายหลังการส่งเสริมและฝึกอบรม พบว่า กลุ่มเดิมที่ดำเนินการในพื้นที่ก่อนการส่งเสริมและฝึกอบรมจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงหมอกจ๋าม จำกัด 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองคุณภาพ และ 3) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ร้อยใจรักฯ ทั้งนี้ กล่าวถึงเฉพาะกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ส่งเสริมและฝึกอบรมเท่านั้น

4.6) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติแล้วสิ่งแวดล้อมในแปลงเกษตรเปลี่ยนแปลงร้อยละ 61.54 จากการใช้ปุ๋ยคอกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สภาพดินดี ร่วนซุยมีความอุดมสมบูรณ์ ชุ่มน้ำ ไม่แข็งกระด้าง พืชผักงอกงามและอายุยืนขึ้น และไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 38.46

4.7) ด้านความยั่งยืน ผ่านการส่งเสริมและฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปปฏิบัติต่อเนื่อง ร้อยละ 70.00 ได้แก่ เข้าร่วมสหกรณ์ฯ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตมะม่วง ลิ้นจี่ และฟักทองญี่ปุ่นตามมาตรฐาน GAP ปลูกพืชผักสวนครัว การแปรรูปหมูแดดเดียว หมูสวรรค์ จัดบันทึกบัญชีต้นทุนอาชีพ และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ส่วนที่ไม่ดำเนินการต่อร้อยละ 30.00 เนื่องจากงานในแปลงเกษตรค่อนข้างมาก ไม่ค่อยมีเวลาดันอโวกาโดแห้งตายขาดแคลนเงินลงทุนใหม่ และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูป

4.8) ด้านการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่ามีผู้นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ ร้อยละ 90.00 จากการการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร สำหรับบริโภค รวมถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินเฉพาะสิ่งของจำเป็น พึ่งพาตนเองให้มากขึ้น และเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนร้อยละ 26.67 จากการจำหน่ายพืชผักและผลผลิตแปรรูปทางการเกษตร

4.9) ด้านความพึงพอใจ ผู้ผ่านการส่งเสริมและฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการส่งเสริมและฝึกอบรมในภาพรวมระดับมากที่สุด ร้อยละ 81.17 ที่ค่าคะแนน 4.80 พึ่งพอใจระดับมาก ร้อยละ 17.16 และพึงพอใจปานกลางร้อยละ 1.67

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) ข้อค้นพบ

(1) ต้นกล้าพันธุ์อโวกาโดที่ได้รับสนับสนุนแห้งตายในแปลง เนื่องจากขาดน้ำช่วงฤดูแล้ง

(2) กลุ่มแม่บ้าน/เกษตรกร ขาดแคลนเงินทุน วัสดุอุปกรณ์สำหรับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

5.2) ข้อเสนอแนะ

(1) สนับสนุนต้นกล้าพันธุ์พืชช่วงฤดูฝน เพื่อลดปัญหาต้นกล้าขาดน้ำและแห้งตาย หรือส่งเสริมการผลิตพืชระยะสั้นใช้น้ำน้อย

(2) สนับสนุนหรือแนะนำแหล่งเงินทุนแก่กลุ่มแม่บ้าน / เกษตรกร สำหรับใช้ลงทุนดำเนินกิจกรรม

3.2.9 โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน”

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- (1) เพื่อจัดตั้งถิ่นฐานและพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมตามแนวพระราชดำริการอยู่ร่วมกัน ของคนและป่าอย่างสมดุลยั่งยืน
- (2) เพื่ออนุรักษ์ พัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
- (3) เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และการมีงานทำให้กับประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำให้พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงด้านอาหารเพื่อก้าวไปสู่การเหลือกินเหลือใช้
- (4) เพื่อพัฒนาคุณภาพคนในชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐาน ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงปลอดภัยและคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- (5) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ มุ่งบูรณาการดำเนินงานอย่างเป็นองค์รวม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

- (1) เป้าหมาย ลดการบุกรุกทำลายป่า และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร ในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอและมีรายได้จากการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน มีศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีในระดับชุมชน และกลุ่มบ้าน โดยเชื่อมโยงกับองค์กร สถาบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้
- (2) พื้นที่ดำเนินงาน เขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่เป้าหมาย 11 ลุ่มน้ำ 7 จังหวัด 16 อำเภอ 26 ตำบล 129 กลุ่มบ้าน

1.3) หน่วยงาน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยหลักร่วมกับ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 31,423,900 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

- (1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 12 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 187 ราย ในจังหวัดเชียงราย และเลย

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมิถุนายน 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 27,735,800 บาท ร้อยละ 88.26 ของเป้าหมาย 31,423,900 บาท

3.2) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ดำเนินการพัฒนาอาชีพด้านปศุสัตว์ โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อจัดระบบนิเวศเกษตร หรือสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ 9 กลุ่ม 90 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรแล้วรวม 2,095 ราย ร้อยละ 99.43 ของเป้าหมาย 2,107 ราย โดยอบรมการจัดทำบัญชี 167 ราย และการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านปศุสัตว์ 9 ครั้ง 90 ราย ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ดำเนินการได้ 940 ราย ถ่ายทอดความรู้ และติดตามและขยายผล 200 ราย ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการประมง 406 ราย ครบตามเป้าหมาย อบรมด้านพืชและเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช (เกษตรกรขยายผล) 151 ราย ร้อยละ 98.69 ของเป้าหมาย 153 ราย และสร้างกระบวนการเรียนรู้เกษตรกรที่ยั่งยืนในโรงเรียน 2 โรงเรียน

3.4) แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ดำเนินการแนะนำส่งเสริมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่โครงการให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตร โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม 12 แห่ง 240 ราย และแนะนำ ส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่โครงการให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 12 แห่ง 240 ราย ครบตามเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้รวม 6,545 ไร่ ร้อยละ 99.43 ของเป้าหมาย 6,554 ไร่ โดยส่งเสริมการจัดทำแปลงด้านการเกษตร ได้แก่ จัดทำแปลงเรียนรู้การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น 25 ไร่ แปลงปลูกกาแฟ 20 ไร่ แปลงปลูกชา 15 ไร่ แปลงปลูกพืชผักสมุนไพรพื้นบ้านและยารักษาโรค 10 ไร่ จัดทำแปลงศึกษาและพัฒนาพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 1 ไร่ กิจกรรมส่งเสริมการปลูกข้าวนาขั้นบันไดเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว 1 ไร่ แปลงเรียนรู้การผลิตข้าวนาที่สูง 2 ไร่ แปลงเรียนรู้พัฒนาต้นแบบการปลูกข้าวเชิงอนุรักษ์ดิน น้ำ และการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม 1 ไร่ แปลงเรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช 125 ไร่ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3,710 ไร่ สาธิตการทำกาใช้น้ำหมักชีวภาพ 2,050 ไร่ และสาธิตการทำ

ปุ๋ยหมัก พด. 555 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย จัดทำแปลงเรียนรู้การแปลงเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์สำหรับใช้ในชุมชน 8 ไร่ ร้อยละ 114.29 ของเป้าหมาย 7 ไร่

3.6) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ดำเนินการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว 30 ราย ในด้านปุ๋ยสัตว์ สนับสนุนพันธุ์สัตว์ในการจัดทำแปลงสาธิตการเลี้ยงแพะ 8 ตัว และการเลี้ยงสัตว์ปีก 50 ตัว ครอบคลุมเป้าหมาย

3.7) ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย ดำเนินการผลิตลูกแพะ 4 ตัว ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 780,000 ตัว ครอบคลุมเป้าหมาย และผลิตลูกสัตว์ปีก 650 ตัว ร้อยละ 130.00 ของเป้าหมาย 500 ตัว

3.8) กำกับ/แนะนำการจัดทำบัญชี 167 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.9) การอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

(1) การจัดประชุม ดำเนินการจัดประชุมชี้แจงโครงการ/สำรวจปัญหาความต้องการของเกษตรกร 1 ครั้ง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง พัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น 12 ครั้ง 240 ราย ประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณากรอบแนวทางและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย/เกษตรกรเป้าหมาย 7 ครั้ง ประชุมคณะทำงานเพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ 28 ครั้ง ร่วมประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด/ภูมิภาค 1 ครั้ง และเตรียมงานวิชาการ/ประชุมคณะทำงาน 2 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) การจัดเวทีเรียนรู้ เวทีประชาคม ดำเนินการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน 11 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(3) การประชาสัมพันธ์ ดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการฯ 14 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(4) การติดตามและรายงานผล ดำเนินการติดตาม ดูแล แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำ การปลูกข้าวแก่เกษตรกร 6 ครั้ง ติดตาม แนะนำ ขยายผลองค์ความรู้เรื่องข้าว 70 ราย ติดตามผู้ผ่านการอบรมภายใต้โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” 1 ครั้ง ติดตามการจัดทำบัญชี 167 ราย และรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง และจัดทำเล่มรายงานโครงการรักษาน้ำ 2 เล่ม ครอบคลุมเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) กลุ่มน้ำคำ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

(1) ผลได้ของโครงการ

(1.1) ด้านการอบรม / ถ่ายทอดองค์ความรู้ เกษตรกรได้รับการส่งเสริม และฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 241 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

(1.2) ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อุปกรณ์การเกษตร และผลผลิตที่เกิดจากการอบรมร้อยละ 97.33 และไม่ได้รับการสนับสนุนร้อยละ 2.67

(2) ด้านผลลัพธ์ของโครงการ

(2.1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีผู้ที่นำความรู้ไปปฏิบัติแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจร้อยละ 65.63 โดยผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมเห็นว่ามียาได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.88 ของผู้เข้าอบรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จากการจำหน่ายผลผลิตอโวคาโด การจำหน่ายใบชาอัสสัม การปรับพื้นที่นาขั้นบันไดทำให้พืชสามารถกักเก็บน้ำได้มากขึ้นส่งผลให้มีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 5,264 บาท/ครัวเรือน/ปี สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านรายจ่ายลดลงคิดเป็นร้อยละ 48.44 ของผู้เข้าอบรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มาจากการได้รับแจกพันธุ์ปลา พันธุ์ไก่ และนำมาบริโภคในครัวเรือน นำผักที่ปลูกเองมาบริโภคในครัวเรือน นำความรู้เรื่องการผลิตผลิตภัณฑ์ยาหม่องจากขมิ้นชันไปใช้ การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพไปใช้ในครัวเรือน และการบันทึกบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายของผู้เข้าอบรมลดลงเฉลี่ย 1,293 บาท/ครัวเรือน/ปี และร้อยละ 34.37 เห็นว่าเมื่อนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติแล้วยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากกิจกรรมการปลูกพืช ได้แก่ อโวคาโด และชาอัสสัมอยู่ในระยะเริ่มปลูกยังไม่ให้ผลผลิต และบางส่วนความรู้เดิมที่เกษตรกรทราบอยู่แล้ว

(2.2) ด้านสังคม เกษตรกรมีการถ่ายทอดความรู้ได้รับการส่งเสริมและฝึกอบรมให้ผู้อื่น ร้อยละ 29.33 ไม่มีการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นร้อยละ 70.67 เนื่องจากส่วนใหญ่อบรมเพื่อเป็นความรู้ เป็นความรู้เดิมที่เกษตรกรรายอื่นเคยได้รับ และยังขาดความพร้อมด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติในระยะยาว

(2.3) ด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในแปลงเกษตรของผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรม บางส่วนมีการจัดการแปลงเกษตรด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์ที่ผลิตเองมาก่อนเป็นระยะเวลาหลายปี ทำให้แปลงเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ก่อนแล้ว ได้แก่ หลักรูปลูกกาแฟร่วมกับแมคคาเดเมียและอโวคาโด หลักรูปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นบนพื้นที่สูง หลักรูปลูกเทคโนโลยีการผลิตชาคุณภาพ หลักรูปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และหลักรูปลูกปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ พบว่า มีผู้ปฏิบัติแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้นในแปลงเกษตรร้อยละ 55.00 เช่น สภาพดินในแปลงเกษตรร่วนซุยมากขึ้น ดินมีความอุดมสมบูรณ์ สารเคมีในผลผลิตทางการเกษตรลดลง และร้อยละ 45.00 เกษตรกรเห็นว่ายังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเห็นว่าได้นำความรู้ไปปฏิบัติมาใช้เป็นส่วนน้อย ไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีการใช้สารเคมีอื่นร่วมด้วย จึงทำให้ยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

(2.4) ด้านความยั่งยืน ในภาพรวม พบว่าผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมจะมีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องร้อยละ 81.34 เช่น การเลี้ยงปลานิล การบันทึกบัญชีต้นทุนอาชีพ การเลี้ยงไก่และวิธีการป้องกันโรคในไก่ การปลูกอโวคาโด การปลูกชาอัสสัม การปลูกผักบริโภคในครัวเรือน การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ไม่น่าจะดำเนินการต่อหรือไม่ร้อยละ 13.33 และไม่ดำเนินการต่อร้อยละ 5.33 เนื่องจากขาดความพร้อมในด้านปริมาณวัตถุดิบที่เหมาะสม และการขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติ เช่น กล้าพันธุ์อโวคาโด และการทำยาหม่อง

(2.5) ด้านความพึงพอใจ ผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.62

(3) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

(3.1) ข้อค้นพบ

- ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประโยชน์ ควบคู่กับการผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

- การปรับพื้นที่การผลิต เช่น การปลูกข้าวในรูปแบบนาขั้นบันได ส่งผลให้พื้นที่ในแปลงกักเก็บน้ำได้ดีขึ้นกว่าการปลูกในพื้นที่ลาดชันส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น

- ด้านการรวมกลุ่ม กลุ่มที่จัดตั้งยังไม่เข้มแข็งมีการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดร่วมกันน้อย

- การประชาสัมพันธ์หลักสูตร/กิจกรรมที่อบรมยังไม่ทั่วถึงจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านของเกษตรกรอยู่ห่างกัน ส่งผลให้เกษตรกรบางส่วนไม่ทราบกำหนดการในการเข้ารับการอบรมความรู้ในหลักสูตร / กิจกรรมที่มีความสนใจ

(3.2) ข้อเสนอแนะ

- ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการปลูก การดูแลและขยายพันธุ์กาแฟ ชา โอวคาโต อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นพืชที่เกษตรกรในพื้นที่สนใจ และมีศักยภาพด้านการตลาด เพื่อสร้างโอกาสทางเลือกทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ตลอดจนสามารถรักษาความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืนโดยผ่านการยอมรับและมีส่วนร่วมของชุมชน

- ควรวางแผนการอบรมแบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิตถึงการตลาดเพื่อให้เกิดผลลัพธ์แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นเกษตรกรที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเป็นลำดับแรก

- ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเกษตรกร โดยสร้างความร่วมมือด้านการผลิต ได้แก่ ผลิตปัจจัยการผลิตร่วมกันเพื่อลดต้นทุน การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนวางแผนการผลิตและจัดการตลาดการสร้างช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรติดตามผลผู้ผ่านการส่งเสริมและฝึกอบรม เพื่อให้ทราบถึงผลของการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรค และเสนอแนะแนวทางแก่เกษตรกร

4.2) กลุ่มน้ำหมัน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

(1) ผลได้ของโครงการ (Outputs)

(1.1) การอบรม/การรับปัจจัย/การส่งเสริม/สนับสนุน/ช่วยเหลือ เกษตรกร ที่ได้รับการส่งเสริม/สนับสนุน/ช่วยเหลือ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการส่งเสริมอาชีพ และ 3) ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ซึ่งได้รับความรู้จากการอบรม ร้อยละ 37.81 ได้รับการอบรมและได้รับปัจจัย/การส่งเสริม/ช่วยเหลือ ด้านคุณภาพชีวิต ร้อยละ 20.27 การได้รับปัจจัย/การส่งเสริม/ช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิต ร้อยละ 24.06 และการช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิต ร้อยละ 17.86

(1.2) ระดับความรู้/ความพึงพอใจการอบรม/การรับปัจจัย/การส่งเสริม/สนับสนุน/ช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิต ระดับความรู้ที่ได้จากการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ หลังเข้าร่วมโครงการมีความรู้ระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.85 โดยมีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีการผลิตพืชเกษตรที่สูง ด้านพัฒนาสังคม ด้านการปลูกไม้ผล ด้านการปลูกพืชผัก/สมุนไพร ด้านปศุสัตว์ ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ด้านสาธารณสุข ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ ด้านการบำรุงดิน ด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการทำบัญชี ด้านการรวมกลุ่ม และด้านพัฒนาสังคม อยู่ระดับมาก คือ ด้านการทำนา/พืชไร่ ด้านการปลูกไม้ผล ด้านการปลูกพืชผัก/สมุนไพร ด้านปศุสัตว์ ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ด้านสาธารณสุข ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ ด้านการบำรุงดิน ด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการทำบัญชี ด้านการรวมกลุ่ม ระดับปานกลาง คือ ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม และด้านการศึกษา และด้านการศึกษา

(2) ผลลัพธ์ของโครงการ (Outcomes)

(2.1) ด้านเศรษฐกิจ

รายได้ก่อน-หลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรเน้นการปลูก พืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจหลัก มีรายได้รวมต่อครัวเรือน 106,821.88 บาท หลังจากการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีรายได้รวมต่อครัวเรือน 128,514 บาท มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.31 เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาทำเกษตรแบบผสมผสาน มีรอบการผลิตเพิ่มขึ้น และมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการปลูกผักในโรงเรือนที่โดยใช้พื้นที่ปลูกลดลงสามารถปลูกผักและมีรายได้ตลอดทั้งปี

ด้านค่าใช้จ่ายรวม พบว่า เกษตรกรก่อนเข้าโครงการ มีค่าใช้จ่ายรวม 105,959.86 บาท มีค่าใช้จ่ายจากภาคเกษตร 35,360.17 บาท และมีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร จำนวน 70,599.69 บาท เมื่อเทียบหลังเข้าโครงการ มีค่าใช้จ่ายรวม 130,394.23 บาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 23.06 มีค่าใช้จ่าย ทางการเกษตร จำนวน 42,167.67 บาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.25 มีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร

จำนวน 88,226.56 บาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 24.97 ทั้งในภาคเกษตรและนอกเกษตรมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากค่าครองชีพราคาน้ำมันและพลังงานปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลมีค่าใช้จ่ายปรับตัวสูงตามไปด้วย

ด้านหนี้สินรวม พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีหนี้สินจำนวน 287,435.19 บาท เป็นหนี้สินจากภาคเกษตร จำนวน 224,762.19 บาท เป็นหนี้สินจากนอกภาคเกษตร จำนวน 62,673.00 บาท เมื่อเทียบหลังเข้าโครงการมีหนี้สิน จำนวน 250,038.17 บาท ลดลง ร้อยละ 13.01 หนี้สินในภาคเกษตร จำนวน 164,491.50 บาท ลดลงร้อยละ 26.82 หนี้สินจากนอกภาคเกษตร จำนวน 85,546.67 บาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 36.50 ด้านหนี้สินด้านการเกษตรลดลง เนื่องจากเกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการปลูกไม้ผล และมีผลผลิตออกตลอดทั้งปีจากการปลูกพืชผักในโรงเรือน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงสามารถชำระหนี้สินด้านการเกษตรได้เพิ่มขึ้น

(2.2) ด้านสังคม พบว่า ก่อนเข้าโครงการ มีการรวมกลุ่มการผลิต ร้อยละ 10.71 แต่หลังเข้าร่วมโครงการแล้วมีการรวมกลุ่มเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 37.50 ด้านการจำหน่ายก่อนเข้าโครงการ ยังไม่มีการรวมกลุ่มในการจำหน่าย แต่หลังเข้าโครงการมีการรวมกลุ่มในการจำหน่าย ร้อยละ 8.93

(2.3) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูรักษาป่าต้นน้ำ การปลูกป่า สร้างแนวเขตอุทยาน ไม้บุกรุกป่า ร้อยละ 82.06 มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่เป็นจิตอาสาจัดทำฝายชะลอน้ำชั่วคราว ร้อยละ 55.88 มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูบำรุงดิน ปรับปรุงบำรุงดินปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายของดิน ร้อยละ 36.51

(2.4) ด้านความยั่งยืน พบว่า การนำความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริโภคยังชีพในส่วนที่เหลือขายเพื่อให้มีรายได้ ร้อยละ 34.95 ลดรายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 25.17 เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ร้อยละ 20.98 ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ ร้อยละ 4.20 ในการเข้าร่วมการส่งเสริมในชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจ ร้อยละ 4.89 สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 2.98

(2.5) ด้านคุณภาพชีวิต พบว่า ด้านการพัฒนาสังคม มีการเข้าถึงบริการพื้นฐาน ร้อยละ 42.86 ด้านสาธารณสุข มีสุขภาพดีขึ้น ร้อยละ 40.42 ด้านการพัฒนาอาชีพ มีอาชีพเสริม ร้อยละ 45.46 ด้านการศึกษา มีการเข้าถึงการศึกษาพื้นฐาน ร้อยละ 81.82

(2.6) ความพึงพอใจต่อโครงการ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.25

(3) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

(3.1) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ควรส่งเสริมในการสร้างคนรุ่นใหม่ Young smart Farmer สร้างเครือข่ายผู้นำให้ทำหน้าที่สืบทอดการขับเคลื่อนขยายผลในพื้นที่ โดยการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ารใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม ในการเพาะปลูกพืชโดยใช้พื้นที่น้อย มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง ควรมีการส่งเสริมให้องค์ความรู้ ใช้ภูมิปัญญาของการใช้วัสดุเหลือใช้ วัสดุจากไม้ไผ่ เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการลงทุน ผลกระทบจากปริมาณผลผลิตล้นตลาดทำให้ราคาสินค้าตกต่ำ ควรมีการส่งเสริมให้องค์ความรู้การวางแผนการผลิต

สินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาด เพื่อยกระดับราคาสินค้าให้สูงขึ้น
 ควรมีการพัฒนาสินค้าและบริการที่เกิดจากความโดดเด่นเป็นตัวตนของท้องถิ่น เพื่อยกระดับให้คุณภาพ
 และได้มาตรฐาน รวมทั้งการสร้างอัตลักษณ์การทอผ้าไหม ควรมีโรงเรียน สถานที่ให้เป็นจุดศูนย์รวม
 การรวบรวมสินค้า และมีตู้แช่เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของสินค้าให้มีความสดใหม่ ก่อนการนำส่งให้กับ
 พ่อค้า เพื่อรองรับผลผลิตในการขยายตลาดต่อไป และควรสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริการจัดการ
 และประเมินความเสี่ยงในด้านการผลิตเกิดความเสียหายเนื่องจากปัจจัยเสี่ยงบางเรื่องไม่สามารถควบคุมได้

(3.2) ความเหลื่อมล้ำในการสร้างโอกาสและการสร้างรายได้ ควรศึกษาวิจัย
 วิเคราะห์เชิงลึกในรายละเอียดหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม
 หรือในพื้นที่ เพื่อนำมาสู่การหาสาเหตุหรือปัญหา หาแนวทางในการวิเคราะห์โอกาส สร้างรายได้ให้คน
 ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ควรขยายโอกาสให้กับกลุ่มครัวเรือนเกษตรกรที่ด้อยโอกาส ควรมีการส่งเสริมขยาย
 แปลงเรียนรู้ ให้กับเกษตรกรผู้ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อเป็นการขยายการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ

(3.3) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าถึงการบริการ ความจำเป็นพื้นฐาน
 ยังขาดด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำอุปโภค บริโภค ไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง ในกลุ่มครัวเรือน
 ผู้ด้อยโอกาส ควรสนับสนุนถึงกักเก็บน้ำไว้ในครัวเรือนเพื่อสำรองน้ำไว้ในช่วงแล้ง

3.2.10 โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดน่าน

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เพื่อเกษตรกรในพื้นที่ภูฟ้ามีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการสร้างคุณค่าจาก
 ทรัพยากรตามภูมิประเทศและภูมิสังคม

(2) เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรการผลิต การตลาด และการขนส่ง
 รวมถึงข้อมูลและสารสนเทศมีประสิทธิภาพและบูรณาการกันอย่างสมบูรณ์ภายใต้ Digital Platform ที่สามารถ
 ตอบสนองและเข้าถึงได้ง่าย

(3) เพื่อการจัดสรรผลประโยชน์ที่สมดุลและเป็นธรรมเพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน
 ของชาวภูฟ้า โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

(4) เพื่อป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
 ได้รับการดำรงไว้ได้อย่างยั่งยืน ด้วยกระบวนการเศรษฐกิจฐานคุณค่าจากทรัพยากรตามภูมิประเทศและ
 ภูมิสังคม

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน พื้นที่ทรงงาน ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกล้า
 และพื้นที่ขยายผลในอำเภอป่อเกล้า และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดน่าน

1.3) หน่วยงาน กรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กรมการข้าว กรมประมง
 กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร
 กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 4,934,500 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 10 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 50 ราย จังหวัดน่าน

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมิถุนายน 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 4,695,800 บาท ร้อยละ 95.16 ของ เป้าหมาย 4,934,500 บาท

3.2) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ดำเนินการพัฒนาอาชีพเกษตรกรด้านปศุสัตว์ 2 กลุ่ม 20 ราย พัฒนากลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 2 กลุ่ม และส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ 50 แปลง ครอบคลุมเป้าหมาย

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร 197 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านปศุสัตว์ 4 ครั้ง 40 ราย ความรู้วิชาการและเทคโนโลยีการผลิตด้านพืช (เกษตรกรขยายผล) 7 ราย การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า 40 ราย การปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น และผักสวนครัว 10 ราย สนับสนุนเกษตรกรเพื่อเป็นต้นแบบ 10 ราย และการจัดการพืชชุมชน 10 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3.4) แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ดำเนินการแนะนำส่งเสริม การดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง และดำเนินการตามแผนพัฒนาสหกรณ์ที่กำหนด พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน และแนะนำส่งเสริมการ ดำเนินงานให้ผ่านเกณฑ์ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานและผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิ ประจำปี สามารถปิดบัญชีและประชุมใหญ่ได้ตามกำหนด โดยให้เป็นไปตามข้อบังคับ 1 แห่ง 12 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้ 705.50 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย โดยจัดทำแปลงพัฒนาการปลูกข้าวและยกระดับผลผลิตข้าว 30 ไร่ งานศึกษาและ พัฒนาการปลูกข้าวในพื้นที่ทรงงาน 30 ไร่ แปลงกาแฟพันธุ์อาราบิก้า แปลงเมล็ดพันธุ์ผัก 7 ไร่ แปลงสาธิต การปลูกชาอู่หลงในพื้นที่สาธิต 10 ไร่ ขยายผลการปลูกชาอู่หลง 10 แปลง แปลงแก้วมังกร 0.50 ไร่

แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองเพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรมข้าว 40 ไร่ ส่งเสริมการปลูกพืชผัก และพืชตระกูลถั่ว 10 แปลง จัดทำแปลงสาธิตการทำกรใช้น้ำหมักชีวภาพ 100 ไร่ และสาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด. 75 ไร่ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 400 ไร่ จัดทำจุดสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 2 แห่ง และสนับสนุนเพื่อเป็นแปลงต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชชุมชน 10 ไร่

3.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิต ดำเนินการครบตามเป้าหมาย โดยสนับสนุนพันธุ์สัตว์ในงานสาธิต 56 ตัว (สุกร 6 ตัว และสัตว์ปีก 50 ตัว) คัดเลือกและสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรตัวอย่างด้านการทำเกษตรผสมผสาน 1 ราย และสนับสนุนปัจจัยการผลิต 40 ราย ส่งเสริมการปลูกหม่อนผลสดในแปลงเกษตรกร โดยสนับสนุนถุงบรรจุชาเขียวใบหม่อน 1,000 ใบ ถุงพลาสติกไฮเดรอน 50 กก. และกล่องกระดาษคลุมฟูกชนิดบรรจุหม่อนผลสดแช่แข็ง 500 ใบ

3.7) ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย ดำเนินการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 100,000 ตัว ผลิตลูกสุกร 60 ตัว ครอบคลุมเป้าหมาย และผลิตลูกสัตว์ปีก 980 ตัว ร้อยละ 185.71 ของเป้าหมาย 500 ตัว

3.8) การอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

(1) จัดประชุม ดำเนินการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณากรอบแนวทาง และคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย/เกษตรกรเป้าหมาย 1 ครั้ง ประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด/ภูมิภาค 2 ครั้ง และประชุมวางแผนการผลิตและการตลาดหม่อนผลสด 20 ราย และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ รายไตรมาส 4 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการฯ และข้อมูลข่าวสารงานของโครงการแบบบูรณาการ ทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสังคมออนไลน์ และอื่น ๆ 2 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(3) จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านปีงบประมาณ พ.ศ.2567 เพื่อสำรวจศักยภาพและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย และจัดทำแผนบูรณาการ 1 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(4) จัดเก็บข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่ 2 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(5) ติดตามผู้ได้รับการอบรม/การสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการฯ 1 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(6) สนับสนุนเงินอุดหนุนจัดจ้างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสหกรณ์ 1 แห่ง 1 ราย และจ้างเหมาเจ้าหน้าที่โครงการ 11 เดือน ครอบคลุมเป้าหมาย

(7) จัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง และจัดทำเล่มรายงานการติดตามโครงการฯ 1 เล่ม ครอบคลุมเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่ในพื้นที่

4.1) ด้านการบริหารจัดการ (Management) ประกอบด้วย ประชุมกำกับดูแลด้านการเกษตรระดับพื้นที่ 3 ครั้ง และจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการด้านการเกษตรโครงการศูนย์ภูฟ้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน

อนุกรรมการ (2) คณะทำงานด้านการเกษตรโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขต 16 เป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดน่าน เป็นประธานคณะทำงาน และ (3) คณะทำงานด้านการเกษตรโครงการศูนย์ภูฟ้า พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอบ่อเกลือ และเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยมี เกษตรจังหวัดน่าน เป็นประธานคณะทำงาน

4.2) ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ (Inputs) ประกอบด้วย งบประมาณจากหน่วยงาน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 14 หน่วยงาน ที่ดำเนินการเฉพาะกิจกรรมการส่งเสริม และฝึกอบรม โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยได้รับงบประมาณ 607,200 บาท มีผลการใช้จ่าย 607,200 บาท ครบตามเป้าหมาย (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กันยายน 2566)

4.3) ผลได้ของโครงการ (Outputs)

(1) การเข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมจากโครงการศูนย์ภูฟ้าฯ มีการกำหนด เป้าหมายทั้งสิ้น 393 ราย ผลการดำเนิน พบว่า มีเกษตรกรเข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมครบตาม เป้าหมาย และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ร้อยละ 64.00 และไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัย การผลิต ร้อยละ 36.00

(2) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 94.00 และไม่นำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 6.00 เนื่องจากมีอายุมาก ขาดแคลนแรงงาน และมี ภาระงานในแปลงเกษตรค่อนข้างมาก เป็นต้น

(3) การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุน พันธุ์พืช ปุ๋ยคอก สารชีวภัณฑ์ และอุปกรณ์การเกษตร มีการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 94.00 และไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 6.00

4.4) ผลลัพธ์ของโครงการ (Outcomes)

(1) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรที่นำความรู้ไปปฏิบัติ พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 62.00 โดยสามารถเปลี่ยนแปลงรายจ่ายลดลงเฉลี่ยครัวเรือนละ 5,906 บาทต่อปี จากการลดรายจ่ายค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย และน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น การบริโภคพืชผักในท้องถิ่น การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงปลา และสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่ เหลือจากการบริโภค เฉลี่ยครัวเรือนละ 4,214 บาทต่อปี จากการจำหน่ายพืชผักสวนครัว สุกร และปลา เป็นต้น และไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจร้อยละ 38.00

(2) ด้านสังคม เกษตรกรที่ได้รับการอบรมมีการถ่ายทอดความรู้ต่อ แล้วมีผู้ ปฏิบัติตามร้อยละ 12.50 สำหรับการทำกิจกรรมหลังการฝึกอบรม พบว่า ร้อยละ 60.50 เคยมีการทำ กิจกรรมร่วมกันหลังการฝึกอบรมในการทำสารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยคอก เป็นต้น และร้อยละ 39.50 ไม่เคยทำ กิจกรรมร่วมกันหลังการฝึกอบรม

(3) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในแปลงเกษตร ร้อยละ 72.00 โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพดินในแปลงเกษตรดินร่วนซุย พีชผักเจริญเติบโตได้ดี แมลงศัตรูพืชลดลง เป็นต้น และไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 28.00 สำหรับการใช้สารเคมี พบว่า ร้อยละ 88.00 มีการใช้สารเคมีลดลง และร้อยละ 12.00 ไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกร ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ ตลอดจนสารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 34.00 มีการทำเป็นบางครั้ง ร้อยละ 60.00 และไม่ได้ทำ ร้อยละ 6.00

(4) ด้านความยั่งยืน เกษตรกรมีการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับบอรมอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 44.00 เช่น การรวมกลุ่มการผลิตปุ๋ย/น้ำหมักชีวภาพ การใช้ปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ และการใช้สารชีวภัณฑ์ ไม่แน่ใจว่าจะดำเนินการต่อหรือไม่ ร้อยละ 41.00 และไม่ดำเนินการต่อ ร้อยละ 15.00 เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุ และไม่มีเวลา สำหรับการสร้างโอกาสหรือเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพจากการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.00 พบว่า สามารถสร้างโอกาส หรือเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร สามารถนำไปต่อยอด สร้างรายได้ เป็นอาชีพเสริมได้ เช่น กิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และร้อยละ 4.00 ไม่สามารถสร้างโอกาสหรือเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ

(5) ความพึงพอใจของผู้ผ่านการส่งเสริมและฝึกอบรม เกษตรกรมีความพึงพอใจภาพรวมโครงการ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54 จำแนกเป็น ด้านเนื้อหาการอบรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.68 ด้านระยะเวลาอบรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 และด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54

5) ข้อค้นพบ

5.1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์ที่ดี โดยส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยคอก และน้ำหมักชีวภาพในการทำเกษตร

5.2) เกษตรกรบางส่วนไม่สามารถนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องหลังจากการอบรมได้ เนื่องจากบางรายเป็นผู้สูงอายุ บางรายมีภาระงานในแปลงค่อนข้างมากทำให้ไม่มีเวลา

5.3) เกษตรกรบางราย มีปัญหาและข้อจำกัด ด้านการเกษตร เช่น ขาดแคลนแหล่งน้ำ ไม่มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิต

5.4) การดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างสมบูรณ์แบบจำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเกษตรกรในทุกมิติ ได้แก่ ระยะเวลา สถานที่ กลุ่มเป้าหมาย และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกัน ตลอดกิจกรรมการผลิตจนถึงการจำหน่ายผลผลิต

6) ข้อเสนอแนะ

6.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพิ่มมากขึ้น

6.2) ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือทายาทเกษตรกรที่มีความพร้อม เพื่อพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบ แลกเปลี่ยนรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นบุคคลหรือแหล่งศึกษาเรียนรู้แนวคิดด้านการเกษตร ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

6.3) ควรมีการเพิ่มแหล่งน้ำ พื้นที่กักเก็บน้ำให้เพียงพอต่อกิจกรรมการเกษตรในฤดูแล้ง และด้านการตลาด มีการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรของชุมชนตามฤดูกาล รวมทั้งจัดตั้งตลาด/จุดรับซื้อผลผลิตในชุมชนให้แก่เกษตรกร

6.4) ควรมีการบูรณาการขับเคลื่อนงานในทุกมิติ ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน การกำหนดขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินโครงการร่วมกัน และการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิตจนถึงการจำหน่ายผลผลิต

3.2.11 โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- (1) เพื่ออนุรักษ์ พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับภูมิสังคม
- (2) เพื่อบริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ และเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ตลอดจนฟื้นฟูคุณภาพน้ำ
- (3) เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดิน โดยส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ การปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้ประโยชน์
- (4) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้เกิด ความมั่นคง
- (5) เพื่อขับเคลื่อนการบริหารดำเนินงานแบบองค์รวมอย่างบูรณาการให้เกิดเอกภาพและมีประสิทธิภาพ
- (6) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
- (7) เพื่อขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ พัฒนาต่อยอดต้นแบบความสำเร็จ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

(1) พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช รวม 10 อำเภอ ได้แก่ ปากพนัง เขียวใหญ่ ร่อนพิบูลย์ จุฬาภรณ์ ชะอวด หัวไทร พระพรหม เฉลิมพระเกียรติ ลานสกา และเมืองนครศรีธรรมราช

(2) พื้นที่จังหวัดพัทลุง 2 อำเภอ ได้แก่ ควนขนุน ป่าพะยอม

(3) พื้นที่จังหวัดสงขลา 1 อำเภอ ได้แก่ ระโนด

1.3) หน่วยงาน หน่วยงานร่วมดำเนินการโครงการ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 14,311,850 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 12 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 150 ราย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนมิถุนายน 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 7,571,763 ล้านบาท ร้อยละ 90.25 ของเป้าหมาย 12,916,430 บาท

3.2) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ดำเนินการพัฒนาอาชีพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรครบตามเป้าหมาย โดยพัฒนาอาชีพเกษตรกร 274 ราย ซึ่งแบ่งเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนัง 15 ราย ส่งเสริมการอนุรักษ์และการเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำปากพนัง (ตาลโตนด สมุนไพร กระเจ็ด) โดยถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตร หลักสูตร การอนุรักษ์ และการเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นให้เกษตรกร 120 ราย สนับสนุนเกษตรกรเพื่อเป็นเกษตรกรต้นแบบ 15 ราย รวมถึงการส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้นเพื่อสร้างรายได้เสริม โดยถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตร การปลูกพืชอายุสั้นที่เหมาะสมในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังให้เกษตรกร 120 ราย พัฒนาและสนับสนุนเกษตรกรตัวอย่าง ด้านโคเนื้อ ด้านการเลี้ยงแพะ ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านเกษตรผสมผสาน รวม 4 ราย การพัฒนาอาชีพในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรดำเนินการได้ 17 กลุ่ม แบ่งเป็นการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อจัดระบบนิเวศเกษตร หรือสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ 12 กลุ่ม 120 ราย สนับสนุนเกษตรกรต้นแบบการผลิตพืชอายุสั้น 3 กลุ่ม และสนับสนุนเกษตรกรเพื่อเป็นเกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตไม้ผลคุณภาพ 2 กลุ่ม

3.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร 1,168 ราย ร้อยละ 100.96 ของเป้าหมาย 1,355 ราย โดยด้านพืชถ่ายทอดเทคโนโลยีทางเกษตรด้านพืชให้แก่เกษตรกรขยายผล 88 ราย การทำเกษตรผสมผสาน 30 ราย การผลิตผลไม้คุณภาพ 40 ราย ส่งเสริมการปลูกทุเรียน 32 ราย อบรมกลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้านการเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรด้านข้าว 50 ราย ด้านโรงเรียนเกษตรกรผัก 80 ราย ด้านไม้ผล 20 ราย ด้านปาล์มน้ำมัน 50 ราย และเทคโนโลยีด้านการทำการเกษตรแบบผสมผสาน 120 ราย ด้านปศุสัตว์ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้านปศุสัตว์ 24 ครั้ง 243 ราย ด้านประมง การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์น้ำ 25 ราย และเทคโนโลยีด้านการประมง 80 ราย ด้านบัญชีครัวเรือน อบรม สอนแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนอาชีพ 297 ราย ด้านอาชีพเสริม อบรมอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ 180 ราย การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหม 10 ราย และการจัดการตลาดออนไลน์ 23 ราย

3.4) แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ดำเนินการแนะนำส่งเสริมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่โครงการให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือ และพัฒนาการประกอบอาชีพเกษตร โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม และแนะนำส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่โครงการให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 1 แห่ง 12 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

3.5) การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ ดำเนินการได้ 2,640 ไร่ ร้อยละ 100.26 ของเป้าหมาย 2,633 ไร่ โดยจัดทำแปลงสาธิตและอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง 2 ไร่ แปลงเรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช 258 ไร่ จัดทำแปลงสาธิตหม่อนผลสดและหม่อนใบ 3 ไร่ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 1,011 ไร่ แปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด 500 ไร่ สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด. 140 ไร่ สาธิตการปรับปรุงดินเปรี้ยวเพื่อปลูกข้าว 508 ไร่ แปลงสาธิตการปรับปรุงดินเปรี้ยวเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมัน 100 ไร่ สาธิตการปรับปรุงพื้นที่บ่อกึ่งร้างในเขตน้ำเค็มเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม 117.74 ไร่ แปลง และจุดเรียนรู้และสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (การเลี้ยงปลากระดี่ในบ่อดิน) 1 แห่ง

3.6) ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย ดำเนินการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำแล้ว 1,103,000 ตัว ร้อยละ 102.53 ของเป้าหมาย 1,538,000 ตัว

3.7) การอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ

(1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันจัดทำ/ทบทวนแผนกลยุทธ์การพัฒนาสหกรณ์ รวมทั้งการนำโครงการตามแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาสหกรณ์ในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กลุ่มเกษตรกรโรงสีข้าวชุมชนตำบลป่าระกำ) 1 ครั้ง 20 ราย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง พัฒนาลินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของชุมชน (กลุ่มอนุรักษ์ไก่ศรีวิชัย) โดยใช้รูปแบบการสหกรณ์ 1 ครั้ง 20 ราย และประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณากรอบแนวทางและคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย/เกษตรกร 1 ครั้ง จัดประชุมคณะทำงานเพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ รายไตรมาส 4 ครั้ง และประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงาน 2 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสำรวจศักยภาพและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และจัดทำแผนบูรณาการ 1 ครั้ง ครอบคลุมตามเป้าหมาย

(3) ประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรม และนำเสนอข้อมูลข่าวสารของโครงการแบบบูรณาการ ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสังคมออนไลน์ และการประชุม 2 ครั้ง ครอบคลุมตามเป้าหมาย

(4) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงานผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครอบคลุมตามเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่

4.1) การดำเนินงานขององค์กรบริหารโครงการ ในปี 2566 ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการพัฒนาอาชีพ และประชุมคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 เพื่อรับทราบ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านการพัฒนาอาชีพ ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปี พ.ศ. 2565 - 2570 และผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 ด้านการพัฒนาอาชีพ

4.2) ปัจจัยนำเข้า หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมดำเนินการโครงการฯ มีการวางแผนดำเนินงานของหน่วยงาน ยังคงมีลักษณะที่ต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติ มีการบูรณาการค่อนข้างน้อยสำหรับแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการพัฒนาอาชีพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มี 115 โครงการ งบประมาณ 161.60 ล้านบาท ไตรมาส 3 ปี 2566 ทุกหน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 81.73 ล้านบาท ร้อยละ 50.58

4.3) ผลได้ของโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 99.36 เกษตรกร ร้อยละ 98.72 เห็นว่าตรงกับความต้องการและสภาพปัญหา ความเหมาะสมของปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับ เกษตรกรเห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 87.31 ช่วงเวลาที่ได้รับปัจจัยการผลิต เกษตรกรเห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 96.27 การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรส่วนใหญ่ นำปัจจัยการผลิตไปใช้ ร้อยละ 95.52

4.4) ผลกระทบระยะสั้น เกษตรกรมีการลงบันทึกบัญชี ร้อยละ 33.80 มีรายได้เสริม ร้อยละ 7.04 ต้นทุนการผลิตลดลง ร้อยละ 36.92 และมีเงินออม ร้อยละ 49.30

4.5) ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกด้าน คือ ความกระตือรือร้นในการให้บริการ มารยาท การพูดจาของเจ้าหน้าที่ การได้รับความรู้/คำแนะนำจากการอบรม ด้านคุณภาพของปัจจัยการผลิต การได้บริโภคผลผลิตปลอดภัย ทำให้ประหยัดรายจ่ายค่าอาหาร ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีปริมาณอาหารที่ผลิตเองเพิ่มขึ้น

5) ปัญหาและข้อเสนอแนะจากการติดตามประเมินผล

5.1) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้เสริมจากโครงการเนื่องจากเพิ่งเริ่มดำเนินการ ในปี 2566 ยังไม่ได้รับผลผลิตจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการ จึงควรสนับสนุนให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้มีรายได้เสริมจากกิจกรรมต่าง ๆ

5.2) รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องของปัจจัยการผลิตและค่าครองชีพ จึงควรมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการลดต้นทุนและเพิ่มศักยภาพการผลิต และสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง

5.3) ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านการพัฒนาอาชีพ ประกอบด้วย งบประมาณปกติของหน่วยงาน งบพัฒนาจังหวัด งบสำนักงาน กปร. และงบท้องถิ่น การดำเนินการส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงาน การบูรณาการดำเนินโครงการในพื้นที่ค่อนข้างน้อย จึงควรมีหน่วยงานเจ้าภาพหลักประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการแบบบูรณาการ โดยยึดพื้นที่เป้าหมายเกษตรกรในพื้นที่ร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมโครงการตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

3.2.12 โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

1) สารสำคัญของโครงการ

1.1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

(1) เพื่อสนองพระราชดำริ และเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม

(2) เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงการบริการทางการเกษตร และได้รับการแก้ไขปัญหา ด้านการเกษตรอย่างครบวงจรในคราวเดียวกัน

(3) เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการให้บริการและแก้ไขปัญหาทางการเกษตร

1.2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน ดำเนินงานในพื้นที่ 77 จังหวัด เกษตรกร 30,800 ราย และจัดคลินิก 308 ครั้ง

1.3) หน่วยงาน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1.4) งบประมาณ จำนวน 20,003,100 บาท

2) วิธีการติดตาม

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงานภายใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

(2) การสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 92 ราย และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 1,380 ราย 46 จังหวัด

2.2) ช่วงระยะเวลาข้อมูล

(1) ผลการดำเนินงานโครงการ เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - วันที่ 30 กันยายน 2566

(2) การสำรวจข้อมูล เดือนธันวาคม 2565 - เมษายน 2566

3) ผลการดำเนินงาน

3.1) การเบิกจ่ายงบประมาณ เบิกจ่ายแล้ว 19,955,700 บาท ร้อยละ 99.76 ของเป้าหมาย

3.2) ดำเนินการจัดกิจกรรมคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ฯ แล้ว 315 ครั้ง ร้อยละ 102.27 ของเป้าหมาย 308 ครั้ง ซึ่งมีเกษตรกรมาใช้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ 104,404 ราย ร้อยละ 136.96 ของเป้าหมาย 76,230 ราย (เกษตรกรสามารถเข้ารับบริการได้มากกว่า 1 คลินิก)

3.3) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง และจัดทำสรุปรายงาน ผลการติดตามเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

4) ผลการติดตามในพื้นที่ในพื้นที่

4.1) จากการติดตามเกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรในพื้นที่จังหวัดน่าน อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร นครพนม สกลนคร หนองคาย ลพบุรี นครนายก ระยอง และตราด พบว่า เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 85.54 มีวัตถุประสงค์เพื่อมาชมงานทั่วไป รองลงมา ร้อยละ 71.69 ขอรับของแจกหรือปัจจัยการผลิต ร้อยละ 31.50 ขอเอกสารความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรในด้านต่าง ๆ และความรู้ทั่วไป และร้อยละ 7.11 ปรึกษาปัญหาในการทำเกษตร หลังจากเข้ารับบริการแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 77.53 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพิ่มขึ้น รองลงมา ร้อยละ 74.48 ได้รับแจกของหรือปัจจัยการผลิต ร้อยละ 14.41 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในการทำเกษตร และร้อยละ 10.99 ได้ชมวิธีการสาธิตแก้ไขปัญหา โดยเกษตรกรร้อยละ 77.53 มีการนำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ ส่งผลให้เกษตรกรร้อยละ 43.15 มีปัญหาในการปลูกพืช การทำประมง การเลี้ยงสัตว์ลดลง รองลงมา ร้อยละ 28.03 ช่วยให้คุณภาพผลผลิตทั้งด้านพืช สัตว์ และประมงดีขึ้น ร้อยละ 15.12 รายจ่ายในครัวเรือนลดลง จากการนำผลผลิตที่ได้มาบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ย 363 บาท/ครัวเรือน/ปี ร้อยละ 14.33 มีความชำนาญในการเลี้ยงสัตว์น้ำ และการเตรียมบ่อได้ถูกวิธี รวมถึง

ปัญหาน้ำเน่าเสียลดลง ร้อยละ 12.60 ค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลงจากการได้รับแจกปัจจัยการผลิต และเกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี รวมถึงการใช้ແພງແຕງเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในนาข้าวเฉลี่ย 1,300 บาท/ครัวเรือน/ปี ร้อยละ 11.97 มีความชำนาญในการเลี้ยงปศุสัตว์ เลี้ยงสัตว์ได้ถูกวิธี ทำให้สุขภาพสัตว์ดีขึ้น ลดการติดเชื้อ และร้อยละ 10.39 สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือน รู้รายรับ-รายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายได้

4.2) จากการติดตามเกษตรกรเข้าขมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จัดขึ้นในปี 2565 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.03 ให้ความสนใจเข้าขมนิทรรศการ โดยหลังจากเข้าขมนิทรรศการ เกษตรกรนำความรู้ด้านต่าง ๆ ไปปรับใช้ในจำนวนนี้เกษตรกรร้อยละ 67.59 นำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมาร้อยละ 66.67 นำพระบรมราโชวาท (คำสั่งสอน/คำชี้แนะ) ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และร้อยละ 16.67 นำแนวคิดที่ได้รับจากการขมนิทรรศการไปประกอบเป็นอาชีพเสริม

4.3) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเข้ารับบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ฯ ปี 2565 ความพึงพอใจในภาพรวม เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตร ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 76.30 ที่ค่าคะแนน 4.72 (คะแนนเต็ม 5) มีความพึงพอใจระดับปานกลางถึงมาก ร้อยละ 23.70

4.4) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ฯ ครั้งต่อไป เกษตรกรที่เข้ารับบริการคลินิกเกษตรทุกรายต้องการให้หน่วยงานจัดคลินิกเกษตรในพื้นที่ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อจะได้รับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้รับแจกของหรือปัจจัยการผลิต โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.06 ต้องการให้จัดงานรูปแบบเดิม และร้อยละ 7.94 ต้องการให้มีการปรับปรุง/เพิ่มเติม ในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เพียงพอกับเกษตรกรที่มาเข้ารับบริการ ขยายเวลาการจัดงานให้เต็มวัน มีการประชาสัมพันธ์การจัดงานให้ทั่วถึง เพิ่มพื้นที่การให้บริการของแต่ละคลินิก มีกิจกรรมการสาธิตนวัตกรรมทางการเกษตร รวมถึงให้คลินิกข่าวนำข่าวสายพันธุ์ใหม่ ๆ มาร่วมจัดแสดงและให้ความรู้

5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

5.1) หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มคลี่คลาย เกษตรกรให้ความสนใจเข้าร่วมขมงาน/รับบริการสูงกว่าเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนดไว้ ส่งผลให้ปัจจัยการผลิตที่นำมาแจกไม่เพียงพอ พื้นที่การให้บริการของแต่ละคลินิกใกล้กันและแออัด ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะเจ้าภาพหลัก ควรมีการบูรณาการร่วมกับคลินิกต่าง ๆ สสำรวจจำนวนเกษตรกรที่จะมาร่วมงานล่วงหน้าก่อนการจัดงาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าขมงาน และจัดหาปัจจัยการผลิตให้เพียงพอ รวมถึงจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานในพื้นที่

5.2) เกษตรกรต้องการให้เพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว ควรเพิ่มองค์ความรู้ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร เช่น ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตด้านการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า

สินค้าเกษตร การปลูกพืชสมุนไพร การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง และการเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่

5.3) เกษตรกรให้ความสนใจ และต้องการให้จัดбуสินค้าราคาประหยัด ซึ่งเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคจากผู้ผลิต และผู้แทนจำหน่าย ที่จำเป็นต่อการครองชีพในชีวิตประจำวัน และราคาต่ำกว่าท้องตลาดมาจัดจำหน่ายภายในงานเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรควรประสานงานกับกรมการค้าภายในเพื่อจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่เกษตรกรให้ทั่วถึง ทั้งนี้ควรให้มีการลงทะเบียนรับคูปองก่อนซื้อเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการจำหน่ายสินค้า

5.4) การให้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการในรูปแบบเดิม กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะเจ้าภาพหลัก ควรมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการปรับเปลี่ยนการให้บริการของแต่ละคลินิก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ โดยมีการจัดแสดงกิจกรรมหรือการสาธิตนวัตกรรมของแต่ละคลินิกบนเวที เป็นต้น

ภาคผนวก

Info-graphic ผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการสำคัญ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

(ภาพรวม)

สืบสาน รักษา ต่อยอด

1 หน่วยงานรับผิดชอบ

3 ผลการเบิกจ่าย

5 ข้อค้นพบ

1. ปัจจัยการผลิตมีราคาเพิ่มสูงขึ้น เกษตรกรปรับตัวโดยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง หันมาผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ มากขึ้น และทำอาหารสัตว์ใช้เอง เพื่อลดค่าใช้จ่ายการผลิต
2. เกษตรกรบางรายไม่สามารถใช้น้ำได้ เนื่องจากไม่มีคลองซอยผ่าน และ การส่งน้ำยังไม่ถึงพื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่ปลายคลอง
3. การส่งเสริมองค์ความรู้ หรือหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพ และ กิจกรรมในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรมีความสนใจ และนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ อีกทั้งมีผลผลิตบริโภคในครัวเรือน นำมาจำหน่าย เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ นำไปสู่การพัฒนาด้านการตลาด

2 หลักการและเหตุผล

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ทรงเล็งเห็นสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนของราษฎร ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ ที่ดินทำกิน ขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จึงทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการพัฒนาในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งได้พระราชทานแนวทางดำเนินงาน ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรผู้ประสบความทุกข์ยาก ด้อยโอกาส และยากจน ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ

4 ผลการดำเนินงาน

- ส่งเสริมพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร 825 ราย (103%)
- อบรมถ่ายทอดความรู้ 5,271 ราย (99.75%)
- จัดทำแปลงสาธิตและแปลงเรียนรู้ 23 แปลง (100%) 12,475 ไร่ (100%)
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกร 407 ราย (100%) พันธุ์สัตว์และพันธุ์ปลา 248,528 ตัว (82%)
- ผลิตปัจจัยเพื่อแจกจ่าย พันธุ์สัตว์ 1,040 ตัว (185%) พันธุ์สัตว์น้ำ 2,418,654 ตัว (102%)
- ให้บริการคลินิกเกษตร 104,404 ราย (137%)
- สตก. รวบรวมผลการดำเนินงานโครงการเสนอผู้บริหาร กษ. 4 ครั้ง (100%)

6 ข้อเสนอแนะ

1. ขป. ควรสำรวจพื้นที่ ซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุด และเร่งดำเนินการขยายพื้นที่ชลประทานให้ครอบคลุมตามเป้าหมาย เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากระบบชลประทาน
2. พต. กวก. ปม. ปศ. กสก. และ กสส. ให้การพัฒนาที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง สามารถแปรรูปสินค้าออกจำหน่าย และหาตลาดรองรับผลผลิตที่ชัดเจน

โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ

สาระสำคัญของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ : เพื่อเป็นศูนย์พัฒนาการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ ขยายผลองค์ความรู้สู่ประชาชน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

กลุ่มเป้าหมาย : หมู่บ้านบริเวณรอบศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ และหมู่บ้านใกล้เคียง

งบประมาณ 2.9510 ล้านบาท   หน่วยงานรับผิดชอบ : วก. กข. ปม. ปศ. มม. พด. กสภ. กสส. สศก.

พื้นที่ติดตาม : อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ

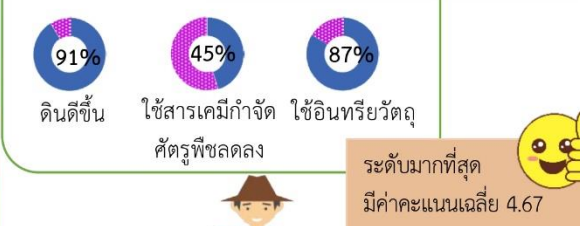
ผลการเบิกจ่าย

ผลการดำเนินงาน

- พัฒนาอาชีพเกษตรกร: 3 กลุ่ม 30 ราย (100%)
- อบรมถ่ายทอดความรู้: 389 ราย (100%)
- ส่งเสริมสหกรณ์: 1 แห่ง (100%)
- แปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้: 412 ไร่ (100%)
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต:
  - สัตว์น้ำ 309,000 ตัว (103%)
  - ลูกสัตว์ 1,000 ตัว (100%)

ผลการติดตาม

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น
- ส่งเสริมประชาสัมพันธ์โครงการให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย
- เกษตรกรบางส่วนยังไม่มีความพร้อมประกอบกิจกรรมตามที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ทำให้ปัจจัยการผลิตที่ได้รับถูกใช้หมดไปไม่มีการต่อยอด ควรสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่มีความพร้อมที่ดำเนินกิจกรรม

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร

สาระสำคัญของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ : เพื่อพัฒนาชุดลอกหนองอึ่ง พื้นฟูสภาพป่าโดยรอบ ให้คนสามารถอยู่กับป่าได้อย่างเกื้อกูล

กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร

งบประมาณ : 1.3906 ล้านบาท

หน่วยงานรับผิดชอบ : วก. กข. พต. ตส. กสส. สคก.

พื้นที่ติดตาม : ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ผลการเบิกจ่าย	ผลการติดตาม	
<p>เบิกจ่าย 1.0906 ลบ.</p> <p>คงเหลือ 0.3000 ลบ.</p> <p>78 %</p>	<p>การเข้าใช้ประโยชน์ภายในศูนย์</p> <p>92 %</p> <p>เกษตรกรเคยเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ศูนย์</p>	<p>การอบรม</p> <p>100 %</p> <p>เกษตรกรทุกรายได้รับการอบรม</p>
<p>ผลการดำเนินงาน</p> <p>การอบรมถ่ายทอดความรู้ 100 %</p> <p>แนะนำส่งเสริมสหกรณ์ 85 ราย</p> <p>1 แห่ง/7 ครั้ง</p> <p>100 %</p> <p>แนะนำส่งเสริมสหกรณ์ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 1 แห่ง/12 ครั้ง</p> <p>1 แห่ง/12 ครั้ง</p> <p>100 %</p> <p>การจัดทำแปลงเรียนรู้/สาธิต 662.0625 ไร่</p> <p>100 %</p> <p>การจัดประชุม 1 ครั้ง/20 ราย</p>	<p>ปัจจัยการผลิต</p> <p>54 %</p> <p>เกษตรกรได้รับปัจจัยการผลิต</p>	<p>การนำใช้ประโยชน์</p> <p>96 % (ความรู้)</p> <p>100 % (ปัจจัยการผลิต)</p>
	<p>ด้านเศรษฐกิจ</p> <p>3,233 บาท/ครัวเรือน/ปี</p> <p>เกษตรกร ร้อยละ 56 รายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>723 บาท/ครัวเรือน/ปี</p> <p>เกษตรกร ร้อยละ 78 รายจ่ายลดลง</p>	<p>ด้านสังคม</p> <p>96 %</p> <p>มีการรวมกลุ่ม</p>
		<p>ความพึงพอใจ (เต็ม 5 คะแนน)</p> <p>4.87</p>

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

- เกษตรกรมีความต้องการองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ ต้นทุน-ค่าใช้จ่ายในการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมัก กรมพัฒนาที่ดินควรบูรณาการหน่วยงานมาอบรมความรู้เพิ่มเติมให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายในชุมชน
- เกษตรกรในกลุ่มสหกรณ์มีความต้องการหารายได้เสริม จากการทำฝนแล้งหาของป่าได้น้อย กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรจัดหาหลักสูตรในการแปรรูปผลผลิตอื่นๆจากในแปลงของเกษตรกร

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการร่วมพัฒนาพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เพื่อดำเนินงาน “ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
จังหวัดเพชรบุรี

สาระสำคัญของโครงการ

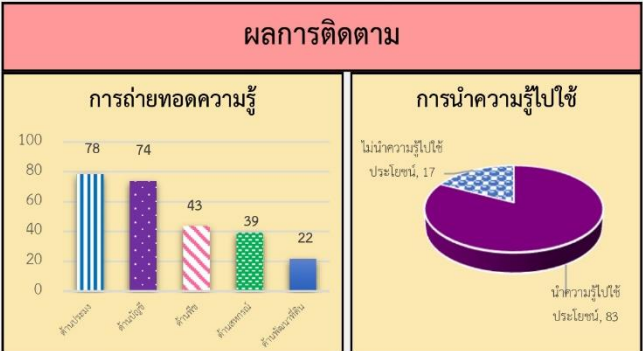
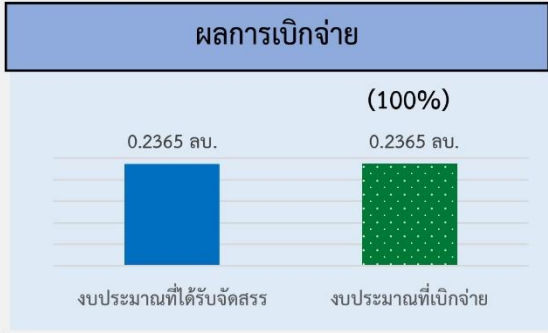
- วัตถุประสงค์โครงการ**
1. เพื่อเป็นการน้อมนำพระราชาโบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
  2. เพื่อเป็นแหล่งกระจายสินค้าทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพ
  3. เพื่อเป็นแหล่งสาธิตหรือเยี่ยมชมการทำเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางพระราชดำริ
  4. เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
  5. เพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรลดรายจ่ายเพิ่มรายได้
  6. เพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร หรือผลิตภัณฑ์แปรรูป
  7. เพื่อน้อมนำแนวทางตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และการดำรงชีวิตประจำวัน

- เป้าหมาย**
1. ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว
  2. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
  3. ประชาชนในพื้นที่และรอบเขตพื้นที่ดำเนินโครงการที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก
  4. โครงการพระราชดำริ
  5. นักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้เส้นทางถนนเพชรเกษม

งบประมาณ 0.2365 ล้านบาท

หน่วยงานรับผิดชอบ
สพ.กษ. เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กข. ปม. วก. กสก. กสส. และ สศค.

พื้นที่ติดตาม ค่ายนเรศวร จ.เพชรบุรี

ผลการดำเนินงาน

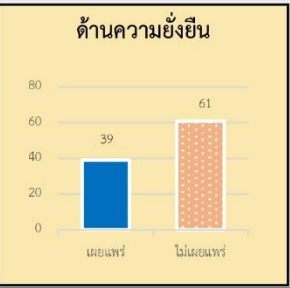
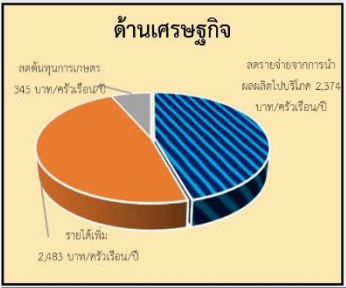
อบรมความรู้ ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการเกษตรด้านพืช (เกษตรกรขยายผล) 1 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้

- ด้านพืช 34 ไร่ 1 โรงเรียน ครอบคลุมเป้าหมาย
- ด้านประมง 1 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

การแนะนำส่งเสริมด้านสหกรณ์

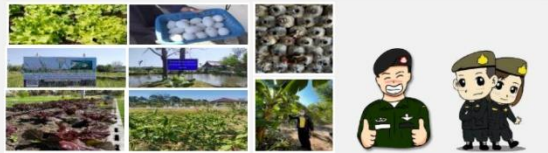
1 แห่ง 30 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ พื้นที่ในโครงการสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จตามเป้าหมาย มีบางกิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากงบประมาณมีจำนวนจำกัด ได้แก่ การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกข้าว ฤดูในปี ๒๕๖๕/๖๖ แต่จะเริ่มต้นดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตในฤดูในปี ๒๕๖๖/๖๗

ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินงานของโครงการฯ พร้อมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้กับกลุ่มแม่บ้านตำรวจตระเวนชายแดน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการพัชรสุธาชาอนุรักษ์

สาระสำคัญของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ : เพื่อติดตามผลการดำเนินงานด้านการเกษตร ตามแผนแม่บทสร้างความสมดุลระหว่างคนกับช้างป่า ภายใต้โครงการพัชรสุธาชาอนุรักษ์ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

งบประมาณ 3.6214 ล้านบาท

หน่วยงานรับผิดชอบ : สป.กษ. กข. ปม. ปศ. วก. มม. พต. ส.ป.ก. ตส. กสก. กสส. และ ศคก.

พื้นที่ติดตาม : จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สระแก้ว และจันทบุรี

ผลการเบิกจ่าย

เบิกจ่าย 3.6214 ล้านบาท
ครบตามเป้าหมาย

ผลการติดตามในพื้นที่

- ด้านเศรษฐกิจ**
  - รายได้จากส่งเสริมพัฒนาอาชีพ 10,360 บาท/ครัวเรือน/ปี
  - ลดรายจ่ายจากการนำผลผลิตมาบริโภค 3,854 บาท/ครัวเรือน/ปี
  - ลดการพึ่งพิงจากภายนอก 6,198 บาท/ครัวเรือน/ปี
- ด้านสังคม** ร้อยละ 33.00
มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ด้านความยั่งยืน** ร้อยละ 42.00
ยังทำต่อเนื่อง และขยายผลความรู้
- ความพึงพอใจ** ระดับ "มากที่สุด"
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.49 (คะแนนเต็ม 5)

ผลการดำเนินงาน

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	100%
การจัดทำแปลงสาธิต	100%
การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	100%
การส่งเสริมสหกรณ์	100%
การติดตามและรายงานผล	100%

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดระบบจัดการปัญหา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างที่สามารถขยายผลความสำเร็จอย่างต่อเนื่องได้

โครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ จ.กาญจนบุรี

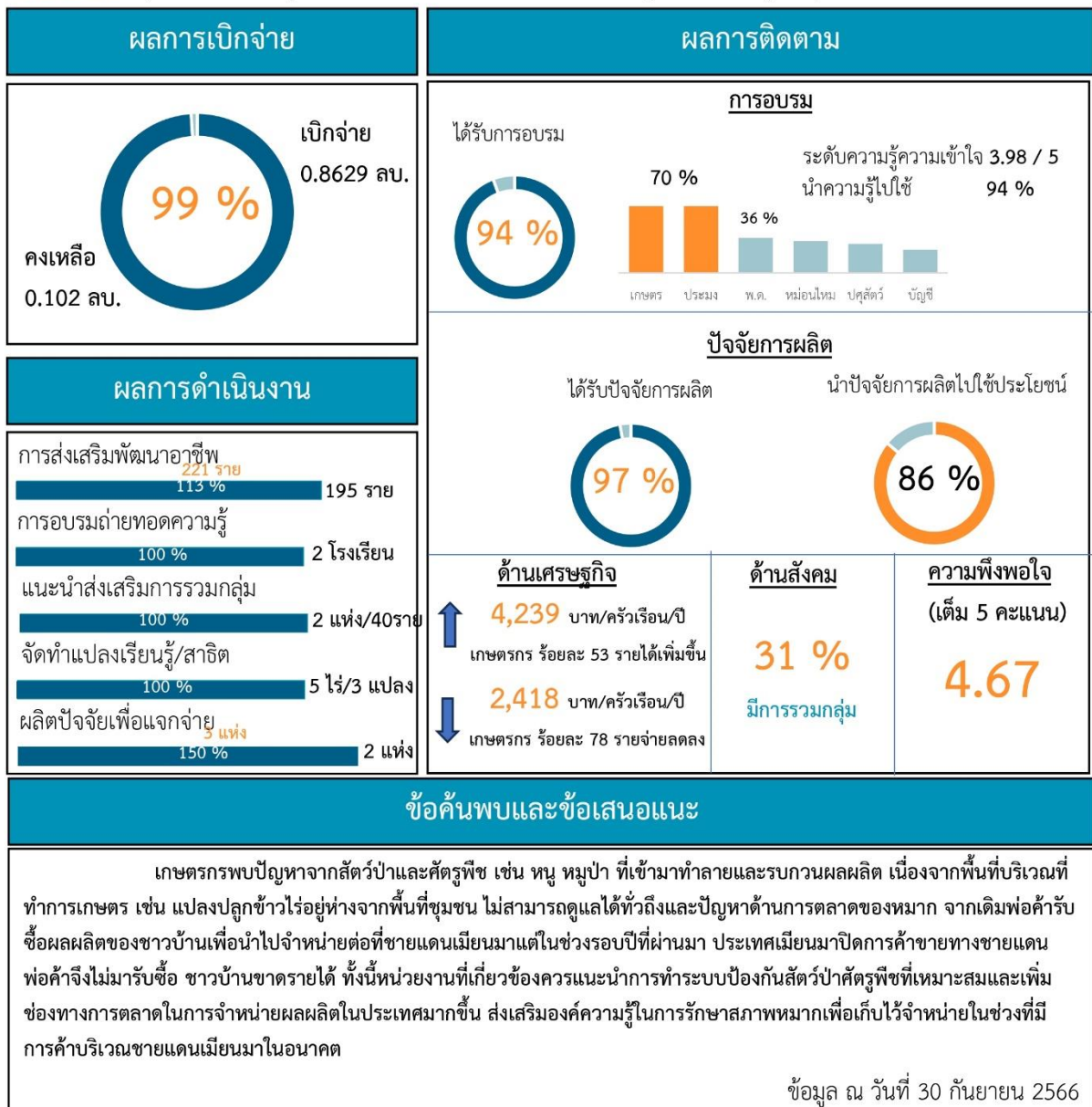
สาระสำคัญของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ : เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรในโครงการ ฯ ที่เข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2566

งบประมาณ : 0.8731 ล้านบาท **หน่วยงานรับผิดชอบ :** สป.กษ. กข. ปม. ปศ. วก. มม. พด. ตส. กสภ. กสส. สศก.

พื้นที่ติดตาม : ชุมชนไล่วัว และชุมชนสาละวะ ตำบลไล่วัว อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการเกษตรวิชา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

สาระสำคัญของโครงการ

หน่วยงานรับผิดชอบ :

พด. เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กข. ปม. ปศ. วก. มม. ส.ป.ก. ตส. กสส. และ สศก.

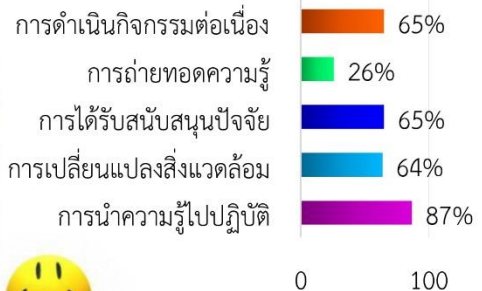
ผลการเบิกจ่าย

เบิกจ่าย 2.6579 ล้านบาท
ครบตามเป้าหมาย

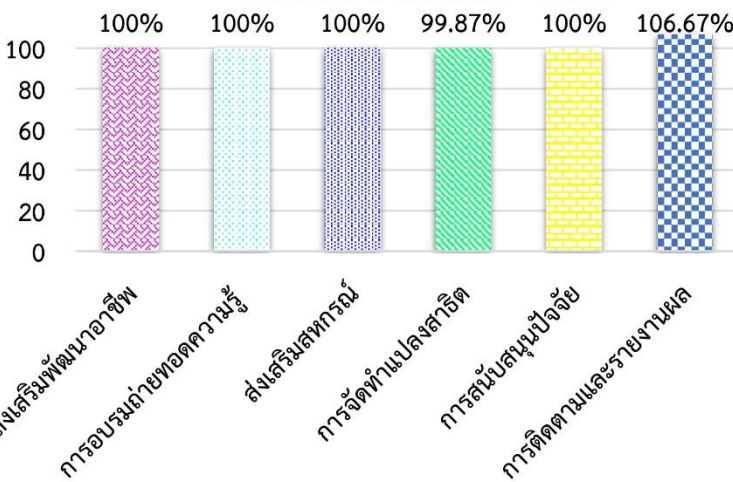
ผลการติดตาม

- ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมี
รายจ่ายลดลงเฉลี่ย 977 บาท
ต่อครัวเรือนต่อปี และมีรายได้
เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,229 บาทต่อ
ครัวเรือนต่อปี

- ด้านความพึงพอใจ 4.79 คะแนน

ผลการดำเนินงาน

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

- เกษตรกรได้รับการส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อ
ลดต้นทุนการผลิต เช่น การทำปุ๋ยหมัก
น้ำหมัก และสารชีวภัณฑ์ นอกจากนี้จะ
สามารถลดต้นทุนการผลิตได้แล้ว ยังสร้าง
ความปลอดภัยในการทำการเกษตร อีกทั้ง
การส่งเสริมอาชีพด้านการปลูกพืชผัก
เศรษฐกิจ การเลี้ยงกบ ไก่ไข่ และแปรรูป
สินค้าเกษตรทำให้มีผลผลิตบริโภคใน
ครัวเรือน และสามารถนำมาจำหน่ายเพื่อเพิ่ม
โอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่

สาระสำคัญของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ : เพื่อสนับสนุนมาตรการและนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เสริมสร้างความมั่นคงของชาติ โดยมีลำดับการพัฒนาให้มีความเป็นอยู่ “อยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน” ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย : พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเมื่องาม พื้นที่รวมประมาณ 37,119 ไร่ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่นอกโครงการฯ จำนวน 11 หมู่บ้าน

พื้นที่ติดตาม : จังหวัดเชียงใหม่

งบประมาณ 5.3232 ล้านบาท

หน่วยงานรับผิดชอบ

ส.ป.กษ. เป็นหน่วยหลักร่วมกับ กข. ขป. ตส. กสส. และ สศค.

ผลการเบิกจ่าย

เบิกจ่ายแล้ว 4.9691 ล้านบาท

คงเหลือ 0.3541 ล้านบาท

ผลการติดตาม

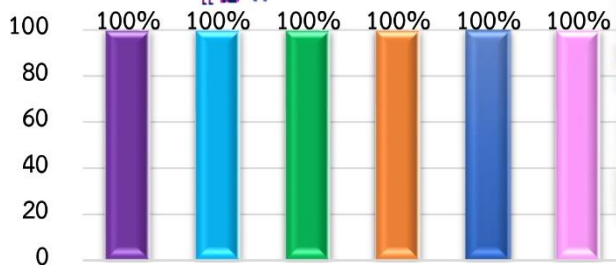
ด้านเศรษฐกิจ

- มีรายได้เพิ่มขึ้น 6,468 บ./คร./ปี
- ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 1,301 บ./คร./ปี

ด้านสังคม

- นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นร้อยละ 66.67

ผลการดำเนินงาน

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ
การอบรมถ่ายทอดความรู้
การจัดทำแปลงสาธิต
การส่งเสริมสหกรณ์
ชลประทาน
การติดตามและรายงานผล

ด้านสิ่งแวดล้อม

- สิ่งแวดล้อมในแปลงเกษตรดีขึ้น ร้อยละ 61.54

ความพึงพอใจ

- มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้วยค่าคะแนน 4.80

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

- ♥ ขาดน้ำช่วงฤดูแล้ง
- ♥ ขาดแคลนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์
- ♥ ส่งเสริมการผลิตพืชระยะสั้นใช้น้ำน้อย
- ♥ ควรสนับสนุนหรือจัดหาแนะนำแหล่งเงินทุน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

สาระสำคัญของโครงการ

❖ **วัตถุประสงค์โครงการ** เพื่อศึกษาทดลองพัฒนา ตามแนวทางการพัฒนาจิตใจ การประกอบอาชีพ และที่ดินทำกิน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงไว้เป็นองค์ความรู้ ขยายผลการพัฒนาสู่ประชาชนตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้บริการและพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวสืบสานตามรอยพระราชปณิธาน (ตามรอยพ่อ) เพื่อการเรียนรู้และสร้างอาชีพ สร้างรายได้แก่ประชาชน

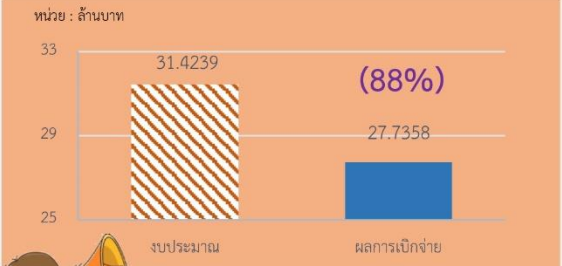
♣ **เป้าหมาย** พื้นที่ลุ่มน้ำ 11 ลุ่มน้ำ

♣ **งบประมาณ** 31.4239 ล้านบาท

♣ **หน่วยงานรับผิดชอบ** กสค. เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับ กช. ป.ม. ปศ. มม. ขป. พต. สป.ก. ตส. กสส. สป.กษ. และ สคก.

♣ **พื้นที่ติดตาม** เขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่เป้าหมาย 11 ลุ่มน้ำ 7 จังหวัด 16 อำเภอ 26 ตำบล 129 หมู่บ้าน

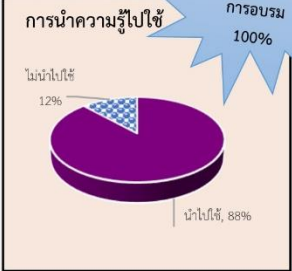
ผลการเบิกจ่าย

ผลการดำเนินงาน

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ 9 กลุ่ม 90 ราย (100%)
 สร้างกระบวนการเรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนในโรงเรียน 2 โรงเรียน (100%)
 การแนะนำส่งเสริมด้านสหกรณ์ 12 แห่ง 240 ราย (100%)
 การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ 6,545 ไร่ เป้าหมาย 6,554 ไร่ (99%)
 สนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านพืช สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว 30 ราย (100%)
 ด้านปศุสัตว์ สาธิตการเลี้ยงแพะ 8 ตัว เลี้ยงสัตว์ปีก 50 ตัว (100%)
 การผลิตพันธุ์เพื่อแจกจ่าย ผลิตพันธุ์สัตว์ 654 ตัว เป้าหมาย 504 ตัว (130%)
 ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 780,000 ตัว (100%)
 การแนะนำกับการจัดทำบัญชี 167 ราย (100%)

ผลการติดตาม

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ ผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งตรงกับหลักสูตรที่ได้รับการฝึกอบรมผู้เข้าอบรมจึงให้ความสนใจและนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ สามารถเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ และนำไปสู่การพัฒนาด้านการตลาดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มมากขึ้น นำไปสู่การดำเนินการด้านการตลาดที่ชัดเจน และแสวงหาตลาดรองรับผลผลิตที่ชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการปลูกกาแฟและขยายพันธุ์กาแฟ ขา อโวคาโด ซึ่งเป็นพืชในพื้นที่แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง หรือพืชเศรษฐกิจทนแล้งที่สามารถทำเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพตอบสนองความต้องการของตลาด

ด้านความพึงพอใจ
 ผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการในระดับมากที่สุด ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.62

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดน่าน

สาระสำคัญของโครงการ

• วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูง และใช้เป็นต้นแบบในการขยายผล การพัฒนาส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎรและพื้นที่บนที่สูง เป็นศูนย์รวบรวมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องด้านการตลาด เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และการศึกษาวิจัยถ่ายทอดความรู้การพัฒนา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน จุดมุ่งหมาย “คนอยู่ร่วมกับป่า”

เป้าหมาย

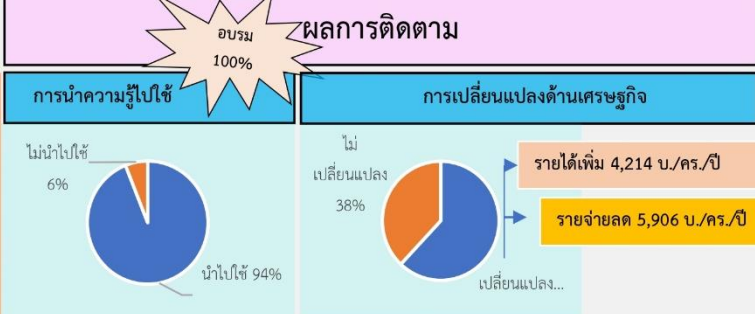
พื้นที่ทรงงาน ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกล้า จังหวัดน่าน และพื้นที่ขยายผล ในอำเภอป่อเกล้า และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดน่าน

งบประมาณ 4.9345 ล้านบาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

พต. เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับ กข. ปม. ปศ. วก. มม. ส.ป.ก. กสก. กสส. สป.กษ. และ สศก.

พื้นที่ติดตาม : อำเภอป่อเกล้า และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดน่าน

ผลการดำเนินงาน

ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อจัดระบบนิเวศเกษตร หรือ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ 2 กลุ่ม 20 ราย และส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ 50 แปลง ครบตามเป้าหมาย

อบรมถ่ายทอดความรู้ การแนะนำส่งเสริมด้านสหกรณ์ 197 ราย (100%) 1 แห่ง 12 ครั้ง (100%)

การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้

- แปลงสาธิตด้านพืช 20 แปลง 705.50 ไร่ จุดสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 2 แห่ง สนับสนุนเพื่อเป็นแปลงต้นแบบ 10 ไร่ (100%)
- การผลิตพันธุ์เพื่อแจกจ่าย** เมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง 40 ไร่ ลูกสุกร 60 ตัว พันธุ์สัตว์น้ำ 100,000 ตัว (100%) และลูกสัตว์ปีก 980 ตัว เป้าหมาย 500 ตัว (196%)
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต** สนับสนุนพันธุ์สัตว์ในงานสาธิต ได้แก่ สุกร 6 ตัว และสัตว์ปีก 50 ตัว (100%)

ด้านความพึงพอใจ
ผู้เข้ารับการส่งเสริมและฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการในระดับมากที่สุด ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรบางราย ขาดแคลนแหล่งน้ำ ไม่มีช่องทางจำหน่าย ครัวเรือนเพิ่มแหล่งน้ำ พื้นที่กักเก็บน้ำ ให้เพียงพอต่อกิจกรรมการเกษตรในฤดูแล้ง และด้านการตลาด ครัวเรือนมีแผนสื่อสารประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรของชุมชนตามฤดูกาล รวมทั้งจัดตั้งตลาด/จุดรับซื้อผลผลิตในชุมชนให้แก่เกษตรกร
2. เกษตรกรบางส่วนไม่สามารถนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ให้เกิดความต่อเนื่องได้ ครัวเรือนควรวางแผนเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่หรือทายาทเกษตรกรที่มีความพร้อมจะพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือพัฒนาให้เป็นแปลงเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตร และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สาระสำคัญของโครงการ

วัตถุประสงค์โครงการ :

เพื่ออนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ บริหารจัดการทรัพยากรดินปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้ประโยชน์ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอย่างเป็นระบบครบวงจร สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ

งบประมาณ

14.3119 ล้านบาท

กลุ่มเป้าหมาย :

ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง เชียงใหญ่ ร่อนพิบูลย์ จุฬาภรณ์ ชะอวด หัวไทร พระพรหม เฉลิมพระเกียรติ สานสกา และเมืองนครศรีธรรมราช พื้นที่จังหวัดพัทลุง อำเภอกวนขนุน ป่าพะยอม และพื้นที่จังหวัดสงขลา อำเภอรโนด

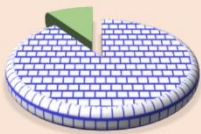
หน่วยงานรับผิดชอบ :

พื้นที่ติดตาม :

พื้นที่ดำเนินโครงการ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา

ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

เบิกจ่ายงบประมาณ 12.9164 ล้านบาท (90%)

ผลการดำเนินงาน

ถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร ๑,๑๖๘ ราย (๑๐๑%)
ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ๒๗๔ ราย ๑๗ กลุ่ม (๑๐๐%)

แนะนำ ส่งเสริมการรวมกลุ่มรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ ๑ แห่ง ๑๒ ครั้ง (๑๐๐%)

จัดทำแปลงสาธิต แปลงเรียนรู้ ๒,๖๔๐ ไร่ (๑๐๐%)

ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ๑,๕๓๘,๐๐๐ ตัว (๑๐๓%)

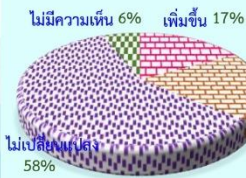
ประชุมเชิงปฏิบัติการ ๒ ครั้ง ๔๐ ราย ประชุมคณะทำงาน ๓ ๑ ครั้ง จัดประชาคมหมู่บ้าน ๑ ครั้ง และ สศก. รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน และจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร กษ. ๔ ครั้ง (๑๐๐%)

ผลติดตามในพื้นที่

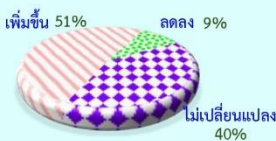
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

รายได้ของครัวเรือน

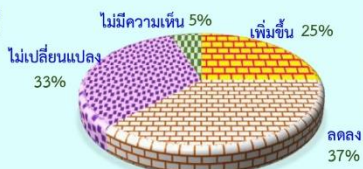

รายจ่ายครัวเรือน

การนำไปจ่ายไปใช้ประโยชน์

ต้นทุนการผลิต

ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระดับมาก

ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

- 1 เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการ ควรสนับสนุนให้เกษตรกรทำการเกษตรที่หลากหลาย
- 2 รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เรื่องปัจจัยการผลิต และค่าครองชีพ ควรถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตต้นทุนและเพิ่มศักยภาพการผลิต สนับสนุนให้เกษตรกรทำเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรแบบยั่งยืน
- 3 การบูรณาการดำเนินโครงการในพื้นที่ค่อนข้างน้อย หน่วยงานควรจัดทำโครงการแบบบูรณาการโดยเป้าหมายเกษตรกรในพื้นที่ร่วมกัน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สาระสำคัญของโครงการ

: วัตถุประสงค์โครงการ

- ❖ เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ❖ เกษตรสามารถเข้าถึงการบริการทางวิชาการ และได้รับการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรอย่างครบวงจร
- ❖ -บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการให้บริการในการแก้ไขปัญหาทางเกษตร

: เป้าหมาย

- ❖ จัดงานคลินิกเกษตร 308 ครั้ง
- ❖ เกษตรกรเข้ารับบริการ 76,230 ราย (รวมทุกคลินิก)

: พื้นที่ติดตาม

พื้นที่ 77 จังหวัด

: ผลการดำเนินงาน

- ❖ จัดงานคลินิกเกษตรครบ 5 ครั้ง (75%)
- ❖ เกษตรกรเข้ารับบริการ 104,404 ราย (137%)
- ❖ ติดตามเกษตรกร ปี 2565 แล้ว 46 จังหวัด 1,380 ราย

: ผลการติดตามในพื้นที่

86% เข้ามาชมงานทั่วไป

78% นำความรู้หรือปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้

15% รายจ่ายในครัวเรือนลดลงเฉลี่ย 363 บ./คร./ปี

13% ค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลงเฉลี่ย 1,300 บ./คร./ปี

76% ภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

: หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กสก. เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กข. ปม. ปศ. กวก. มม. ส.ป.ก. ตส. กสส. และ สศก.

: งบประมาณ

20.0724 ล้านบาท

: ผลการเบิกจ่าย

20.05

20

19.95

19.9

20.0031 ล้านบาท

100%

19.9557 ล้านบาท

■ ได้รับจัดสรร ■ เบิกจ่าย

: ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

- ❖ ปัจจัยการผลิตที่นำมาแจกไม่เพียงพอ
- ❖ เกษตรกรต้องการความรู้เพิ่มเติม
- ❖ เกษตรกรต้องการให้จัดบุทสินค้านำราคาประหยัด
- ❖ หน่วยงานให้บริการในรูปแบบเดิม ดังนั้นในการจัดงานครั้งต่อไป หน่วยงานควรสำรวจจำนวนเกษตรกรที่จะมาร่วมงานล่วงหน้าก่อนการจัดงาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดหาปัจจัยการผลิตให้เพียงพอ รวมถึงทบทวนเพิ่มองค์ความรู้ที่เกษตรกรต้องการ และประสานงานกรมการค้าภายในเพื่อจัดหาลินค้ำมาจำหน่ายแก่เกษตรกร นอกจากนี้ควรปรับเปลี่ยนการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ โดยมีการจัดแสดงกิจกรรม หรือการสาธิตนวัตกรรมของแต่ละคลินิกบนเวที

ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2566

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร 0 2579 8267 โทรสาร 0 2579 8267

www.eva.oae.go.th